

The Phoenix Experience

Reflecties van een studiereis rond excellentie
in hoger onderwijs

Juni 2012

Phoenix 2011

The Phoenix Experience

Meer halen uit de beste studenten in het hoger onderwijs: dat is het motto van het Sirius Programma. Het doel: inzicht verkrijgen in wat de beste manier is om excellentie te bevorderen en inzicht in de belemmeringen die hiervoor in de huidige situatie bestaan. Vanuit dit vertrekpunt zijn 20 hogescholen en universiteiten sinds 2008 gestart met excellentiebevordering onder hun beste studenten. Instellingen hebben veel vrijheid om te experimenteren en hun eigen methoden in te zetten om excellentie te bevorderen. Binnen het Sirius Programma leren instellingen veel van elkaars aanpak. Maar het blijft niet bij onderlinge kennisuitwisseling. Er wordt ook over de grens gekeken. De Verenigde Staten zijn bij uitstek een land waar excellentiebevordering altijd veel aandacht heeft genoten. In het najaar van 2011 heeft daarom een Nederlandse delegatie uit het hoger onderwijs deelgenomen aan de National Collegiate Honors Council (NCHC) Conference in Phoenix.

Reflecties naar aanleiding van dit congresbezoek zijn de basis voor The Phoenix Experience. Met deze reader wordt de opgedane kennis van deze reis vastgelegd en gedeeld met andere instellingen. Ook in 2012 trekken veel betrokkenen van het Sirius Programma de grens over. Denemarken is reeds bezocht en in november staat een reis richting de Oostkust van de Verenigde Staten gepland.

Ik hoop dat u veel inspiratie haalt uit de reflecties in deze reader en dat het u inspiratie geeft om binnen uw eigen instelling het excellentiebeleid verder vorm te geven.

Pieter Reimer
Senior Projectleider Sirius Programma

Deelnemers

Hanze Hogeschool
Marca Wolfensberger
m.v.c.wolfensberger@pl.hanze.nl

Hogeschool Amsterdam
Janey van Asperen
j.m.m.van.asperen@hva.nl

Hogeschool Amsterdam
Marieke Janssen
m.h.c.janssen@hva.nl

Hogeschool Amsterdam
Irena van Nynatten
i.van.nynatten-janikowska@hva.nl

Hogeschool Amsterdam
Yvonne Opdam
y.opdam@hva.nl

Hogeschool Amsterdam
Sanne Spil
s.spil@hva.nl

Hogeschool Amsterdam
Anne van Wingerden
a.wingerden@hva.nl

Hogeschool Utrecht
Myrian van Koolbergen
myrian.vankoolbergen@hu.nl

Hogeschool Utrecht
Hilleke van der Reijden
hilleke.vanderreijden@hu.nl

Inholland
Yvonne Kanters
Yvonne.Kanters@inholland.nl

NHTV Breda
Sylvia Hermans
Hermans.S@nhtv.nl

Saxion
Trijntje van Dijk
t.vandijk@saxion.nl

Saxion
Simone van der Donk
s.e.vanderdonk@saxion.nl

Saxion
Marieke Lammers
m.t.lammers@saxion.nl

Saxion
Jolise 't Mannetje
j.e.m.m.tmannetje@saxion.nl

Universiteit Utrecht
Stan van Ginkel
S.O.vanGinkel@uu.nl

Auteurs

Janey van Asperen
Loes Damhof
Janine DeWitt
Justin van Dijk
Trijntje van Dijk
Simone van der Donk
Lilian Eggens
Stan van Ginkel
Marieke van Haaren
Lea Hermesen
Marieke Janssen
Elles Kazemier
Marieke Lammers
Greg Lear
Jolise 't Mannetje
Irena van Nynatten
Ingrid Schutte
Sanne Spil
Anne van Wingerden
Marca Wolfensberger

Redactie

Marca Wolfensberger & Marieke Lammers

Sirius Programma,
excellentie in het hoger onderwijs
Lange Voorhout 20
2514 EE Den Haag
www.siriusprogramma.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord Door: Greg Lanier	6
Deel 1 The Phoenix Experience	7
- Internationale Honorservaringen ondersteunen democratie Door: Marca Wolfensberger, Hanzehogeschool Groningen en Universiteit Utrecht	8
- From a "that'll do" culture to an excellence community – can it work? Door: Irena van Nynatten-Janikowska, Hogeschool van Amsterdam	11
- Honorsonderwijs wordt nooit 'gewoon' Door: Marieke Janssen Hogeschool van Amsterdam	14
- Leren met "head, heart and hands" Door: Sanne Spil, Anne van Wingerden, beide Hogeschool van Amsterdam en Stan van Ginkel, Universiteit Utrecht	16
- The Phoenix Experience Door: Trijntje van Dijk, Saxion Hogescholen	19
- Onderzoek Reflective Professional: feedback van NCHC experts Door: Trijntje van Dijk, Saxion Hogescholen	21
- Honorsonderzoek? Make it count! Door: Jolise E.M.M. 't Mannetje Saxion Hogescholen	24
- Ligt de waarheid over het meten van de effectiviteit van honorsprogramma's bij Einstein of bij (oud president NCHC) Mr. Zubizarreta? Door: Simone van der Donk, Saxion Hogescholen	26
- Mindmap congresbezoek NCHC Phoenix Door: Janey van Asperen, Hogeschool van Amsterdam	28
Deel 2 The Phoenix Experience	31
- Van Washington 2009, naar Phoenix 2011 naar een volgende horizon Door: Marca Wolfensberger, Universiteit van Utrecht & Hanzehogeschool Groningen	32
- Fashionable Folderol? Door: Elles Kazemier, Hanzehogeschool Groningen, Lilian Eggens, Freelance adviseur en Marca Wolfensberger, Universiteit van Utrecht & Hanzehogeschool Groningen	33
- Global teams for local change Door: Loes Damhof, Hanzehogeschool Groningen, Ingrid Schutte, Hanzehogeschool Groningen & Janine DeWitt, Marymount University (USA)	36
- Toepassen van Amerikaanse ervaringen in Hogeschool Leiden Door: Lea Hermesen, Hogeschool Leiden	38
- Sirius Studiereis Washington; ervaringen Universiteit Leiden (maart 2012) Door: Marieke van Haaren, Universiteit Leiden	41
- Internationale Samenwerking in Honorsonderwijs: een ervaring Door: Justin van Dijk master student Universiteit Utrecht	42

Voorwoord

Door: Greg Lanier
president 2011/12 NCHC

Hello Everyone:

On behalf of everyone who is a member of the National Collegiate Honors Council, I would like to offer out deep thanks for all you do to further the goals of Honors education. We are very happy to know that the principles of Honors education are expanding outward, and we welcome you and all of your ideas.

One of the things that surprised me most during the NCHC Business meeting in Phoenix was the suggestion that, given a steadily increasing interest in Honors from institutions outside of the USA that we consider changing the title of our organization from the National Collegiate Honors Council to the International Collegiate Honors Council. Please let me clarify: I was quite happily surprised by the concept, and I have grown fonder and fonder of the idea the more I think about it. I think that becoming an international organization would be a signature benefit for our organization and it might help us cement our role as the leading voice in the creation and delivery of curricular and extracurricular learning opportunities for high-achieving students.

There are now a number of international institutions that have joined NCHC: the University of Amsterdam, the Hanzehogeschool Groningen University of Applied Sciences, the Platform Béta Techniek-Sirius Program, the Saxion University of Applied Science, the University of Groningen (all from The Netherlands); they are joined by the Scholarship & Christianity in Oxford Program of Oxford, England, the Sistema Tecnológico de Monterrey in Mexico, and Qatar University.

To my mind, it is wonderful see that the core principles and values of Honors education, so long championed by the NCHC, are taking root overseas. As an example, I'd like to reproduce here a snippet from the University of Amsterdam Honors website:

Interdisciplinary honors education: Interdisciplinary honors education provides the unique chance to develop yourself broadly and to take an interest in scientific, societal, cultural, philosophical and current themes. Inspiring professors and lecturers organize classes in which a theme will be approached from an interdisciplinary perspective. Next to this you will take part in small discussion groups with fellow students or you will conduct your own research. There are two forms of interdisciplinary honors education: the independent courses (6-10 credits) and so called honors options. An honors option is an extra course next to an interdisciplinary course for which you will receive special honors credits (the number is dependent of the option). I am very, very pleased to see that the emphasis on interdisciplinary study in Honors is taking hold; to me, that has always been the core of Honors, and there were an impressive number of interdisciplinary sessions at the Phoenix NCHC meeting, led of course by the Student Interdisciplinary Research Panels (SIRP). In what was perhaps the most lauded of the plenary sessions was the fabulous talk by Dr. Tyrone Hayes of the Department of Integrative Biology at the University of California at Berkeley. Dr. Hayes's talk on how the pesticide atrazine causes demasculinization in Northern Leopard Frogs had the entire audience spellbound. He is a model for all of us to follow, for his work demonstrates how the aims and practices of conservation, ecology, and cellular biology intersect with the deeply with the thrusts and aims of agriculture, mass food production, environmental policy, and the artistic-cultural matrix that contains it all.

So in closing, let me welcome you once again to all of the wonderful things that happen in the vast and dynamic landscape of Honors education. I hope that I have the honor of meeting all of you soon.

Greg Lanier
President National Collegiate Honors Council
Associate Dean, Arts and Sciences // Director, University Honors Program at the University of West Florida

Deel 1

The Phoenix Experience

Internationale Honorservaringen ondersteunen democratie

Door: **Marca Wolfensberger**, Hanzehogeschool Groningen en Universiteit Utrecht

Het belangrijkste doel van honorsonderwijs, zoals geformuleerd door de National Collegiate Honors Council (NCHC)¹, is academische verrijking en excellentie, zodat honors studenten kunnen uitgroeien tot zelfstandige, creatieve en zelfverzekerde studenten. Cohen (1966, p.1) stelt in zijn baanbrekende boek *The Superior Student in American Higher Education* dat “ze [honors] een georganiseerde poging zijn om alle voortreffelijke studenten een bijzondere en andere leerervaring te bieden, met als doel de intellectuele, morele en uitdrukkingsvaardigheden van de generatie die we onderwijzen binnen onze massale, liberale, democratische samenleving ten volle te ontwikkelen.”

Docenten van honorsprogramma's stellen dat ze niet alleen extra werk leveren, maar ook onderwijs dat beoogt 'anders' te zijn, waarbij risico's worden genomen en extra uitdagingen worden geboden om excellentie bij studenten te stimuleren (Friedman en Jenkins-Friedman, 1986). Internationale ervaringen kunnen een belangrijk onderdeel vormen van honors onderwijs.

Er bestaat een verscheidenheid aan honorsprogramma's. Alle hebben ze twee kenmerken gemeen: ten eerste zijn ze ontworpen voor studenten die begaafder en gemotiveerder zijn dan studenten die deelnemen aan reguliere programma's, en ten tweede stimuleren ze excellentie bij studenten doordat studenten samen worden gebracht om ze tot grotere prestaties aan te zetten. Het pleidooi voor honorsprogramma's is niet vanzelfsprekend (bv. Bastedo en Gumpert, 2003); in de Verenigde Staten zijn deze programma's echter heel gewoon (Cosgrove, 2004;

¹ De NCHC is een professionele vereniging van honorsprogramma's en –colleges op bachelor niveau met ongeveer 800 aangesloten instellingen verspreid over de Verenigde Staten, die onder andere publicaties en conferenties verzorgt. Kijk voor meer informatie op <http://www.nchchonors.org>. Dit artikel dient ter inspiratie voor het Journal van de NCHC januari 2013.

Digby, 2002; Robinson, 1997) en ook in Europa zijn ze op steeds meer plaatsen te vinden (Eijl et al., 2005).

Waarom aandacht en liefde geven aan de ontwikkeling van honors programma's? Het streven is onze studenten zo opleiden dat ze antwoorden kunnen geven op problemen waarvan we nu nog geen weet hebben. De hoop is studenten in staat te stellen oplossingen te vinden met gebruikmaking van technieken waarvan we nu alleen nog maar kunnen dromen. Verandering is planmatig geworden. De uitdaging is om met ons onderwijs een houdbare toekomst voor iedereen te creëren. We hebben onze conflicten en problemen zelf veroorzaakt en zullen ze zelf moeten oplossen onder andere door ánders te handelen.

Internationale ontmoetingen leren les te geven die aanzet tot creatief burgerschap. Creatief burgerschap betekent voor mij dat mensen bescheiden genoeg zijn om de grote kracht van samenwerken te onderkennen, zelfverzekerd genoeg om de problemen van morgen het hoofd te kunnen bieden, trots genoeg om compassie uit te stralen en vurig genoeg om een betere wereld te creëren.

Hoe kunnen we binnen het hoger onderwijs programma's ontwerpen die volop recht doen aan vrijheid, integriteit en creativiteit? Hoe kunnen we onze studenten prikkelen om gesprekken te leren voeren met kennis van en daardoor ook respect voor andere disciplines, culturen en nationaliteiten? Eén van de antwoorden ligt in honorsprogramma's. Deze kunnen fungeren als proeftuinen voor vernieuwing binnen het reguliere onderwijs. Honorsprogramma's worden ontwikkeld om getalenteerde en gemotiveerde studenten kansen op onderwijsgebied te bieden.

Het creëren van een gezamenlijke toekomst door het voeren van een dialoog

Het is zinvol om te investeren in het opleiden van kritische en creatieve (jonge) mensen die een verschil willen maken voor samenleving en wetenschap. We hebben behoefte aan afgestudeerden met een open blik op de samenleving, die de overtuiging hebben dat we elkaar nodig hebben omdat iedereen iets unieks heeft bij te dragen. Een van de belangrijkste vragen tijdens het hoger onderwijs moet daarom zijn: wat maakt een leven tot een goed leven? Dit heeft alles te maken met morele principes en waarden die het leven samenhang en waardigheid geven. Er bestaat een relatie tussen geluk en onderwijs.

De sleutel is om te leren, te ervaren, te begrijpen dat er een grote hoeveelheid aan verschillende antwoorden bestaat, en vooral dat het deze verschillen zijn die het leven mooi en de moeite waard maken. De essentie van wereldburgerschap is dan het respecteren en zelfs vergroten van de verschillen. Daarom kan wereldburgerschap niet bestaan zonder dialoog. De dialoog is een ware vorm van respect voor waarden, hoewel de gespreksdeelnemers er verschillende waarden op na kunnen houden. De dialoog is het kloppend hart van de democratie. Het is een gedisciplineerde uiting van communicatie: je eigen denkbeelden begrijpelijk maken voor iemand die ze niet deelt en tegelijkertijd luisteren naar de belevingswereld van iemand die er andere denkbeelden op nahoudt of wiens denkbeelden tegengesteld zijn aan de jouwe. Het gaat er dus om te leren hoe de werkelijkheid eruitziet vanuit een ander perspectief. Door het voeren van een dialoog kunnen we een gezamenlijke toekomst creëren. Het is juist daarom zo wezenlijk dat de internationale ervaring onderdeel is van het honors onderwijs.

Het hoger onderwijs kan versterkt worden door het voeren van een echt debat, ervaringsgericht leren en internationale uitwisseling. We moeten ernaar streven om de menselijke waardigheid en verschillen tussen mensen te vergroten in plaats van ze te vereffenen. De ontmoetingen tijdens studiereizen georganiseerd door Sirius Den Haag zijn essentieel. Ook door deze reizen kunnen docenten en beleidsmedewerkers kennismaken met verschillende perspectieven. Het onderwijs op de werkvloer kan daar alleen maar zijn voordeel mee doen.

Door individuele verschillen te onderkennen, dragen we bij aan democratie. Een van de doelen van democratie is om een ieder persoonlijk de kansen te bieden die het beste bij hem of haar passen. Door individuele verschillen te onderkennen, doen we pas echt recht aan de waarde van elk individu. Dit houdt ook in dat we de noodzaak erkennen van onderwijs dat speciaal is ontworpen voor studenten die bereid en in staat zijn om meer te doen dan het reguliere programma hun kan bieden, zoals honorsprogramma's voor bachelorstudenten en kansen voor afgestudeerden, waaronder het Meyerhoff Scholarship Program aan de Universiteit van Maryland, Baltimore (VS). Het bezoek aan deze universiteit was onderdeel van de Sirius studiereis in 2009.

We moeten onderwijs leveren waarin studenten alle middelen en aandacht krijgen die ze nodig hebben om te kunnen slagen. Honors onderwijs in de goede vorm is daarom niet elitair. De openheid en gastvrijheid van het honors systeem is voelbaar op de NCHC conferenties. De deuren staan open om elkaar te ontmoeten en van elkaar te leren. Het is ook nodig om elkaar te steunen zoals Marieke Janssen in *The Phoenix Experience* zegt: "Honors onderwijs betekent vernieuwend onderwijs brengen, voor de troepen uitlopen." Dat brengt met zich mee dat je ook met argusogen wordt bekeken en dat het nodig is dat docenten en leidinggevendenden voor de volle 100% voor honors gaan. Je kan 'excellentie' er niet een beetje bij doen.

Het artikel *Leren met 'head, hart and hands'* geeft diverse voorbeelden van het belang van community in honors programma's en hoe ervaringsleren aan kennis en kunde gekoppeld wordt. De betrokkenheid van de docent – ook bij de persoonlijke ontwikkeling van de student – wordt een sleutel tot succes genoemd.

Een joodse wijze leert: 'Wie is wijs? Hij die van anderen leert is wijs.' *The Phoenix Experience* illustreert hoe gedeelde internationale ervaringen een dialoog op gang brengen, waar we van kunnen leren.

Referenties en inspiratiebronnen

Bastedo, M. N., & Gumpert, P. J. (2003). *Access to what? Mission differentiation and academic stratification in U.S. public higher education*. Higher Education, 46, 341- 359.

Cohen, J. W. (Ed.). (1966). *The superior student in American higher education*. New York: McGraw Hill Book Company.

Cosgrove, J. R. (2004). *The impact of honors programs on undergraduate academic performance, retention, and graduation*. Journal of the NCHC 5(2), 45-53.

Digby, J. (2002). *Honors programs & colleges (3rd ed.)*. Lawrenceville (NJ): Thomson-Peterson's.

Eijl, P. van, Wientjes, H., Wolfensberger, M., & Pilot, A. (2005). *Het uitdagen van talent in onderwijs*. In *Onderwijsraad, Onderwijs in Thema's*. Den Haag: Drukkerij Artoos, 117-156.

Friedman, P. G., & Jenkins-Friedman, R. C. (Eds.). (1986). *Fostering academic excellence through honors programs*. San Francisco: Jossey-Bass.

Hrabowski, F. Maton, K.I., Greif, G.L. (1998) *Beating the Odds. Raising academically successful African American Males*. Oxford: Oxford University Press.

Olson, G.A., Presley, J.W. (2009). *The Future of Higher Education- perspectives from America's academic leaders*. Londen: Paradigm Publishers.

Pausch, R. , Zawlov, J. (2008). *The Last Lecturer*.

Pink, D.H. (2009). *A Whole New Mind: Why Right-Brainers Will Rule the Future*.

Robinson, N. M. (1997). *The role of universities and colleges in educating gifted undergraduates*. Peabody Journal of Education, 217-236.

Sacks, J. (2007). *The Dignity of Differences – how to avoid the clash of civilizations*. Londen: Continuum

From a “that’ll do” culture to an excellence community – can it work?

Door: Irena van Nynatten-Janikowska, Hogeschool van Amsterdam

Immediately upon arrival in the USA, you are confronted with countless testaments to excellence. Ordinary people debate in the streets about how they can and will change the world; students and lecturers discuss changes in lecturer behaviour via role plays; museum employee Madge talks enthusiastically about her job, her boss, how happy she is that her employer – WellsFargo Bank – acts ethically and responsibly and how important this is to her.

Immediately upon arrival in Phoenix, Arizona, you are received in a customer-friendly way by an ‘ambassador’ of Phoenix who is only too happy to show you around and tell you a personal story about their city.

Everywhere you look, there are photos of people who have contributed to the community and trophies and awards are proudly and prominently displayed. “You can do it too!” is the message. It drives home that your contribution will be rewarded with both a physical prize and recognition of your achievement.

I have never witnessed this level of personal leadership and commitment in the Netherlands. However, this will change with the set-up of our Excellence programmes, in which we will train ‘critical thinkers’ and ‘global citizens’ who can cope with ambiguity and can contribute evidence-based opinions.

Do American students differ from students at the Hogeschool van Amsterdam or other hogescholen?² Is the sense of challenge different in the USA in comparison to the Netherlands?

After spending four days at the NCHC conference, I discovered that our reality is very similar. The Honors programmes or Honors lectures in the USA deal with the

same challenges that we deal with here. How do you ensure that the student develops into a ‘complete’ person who conducts him/herself both morally and professionally? How do you ensure that the student shows social involvement and how can you encourage it? How involved are the faculties in the extra-curricular activities and how do you ensure large numbers of students in honors programmes? Both the problems and the people involved display great similarities. The lecturers who don’t know exactly how to describe and evaluate the excellence programme and who have difficulty with educational methods that differ from those intended for ordinary students (more freedom and student-driven initiatives).

Ordinary students want to have a good job in the future, but they do not really want to fully apply themselves in their studies and their own development, they have priorities other than school and they just do what is required of them and no more. And as for community activities, the Americans are just as apathetic about them as our own students.

How do you promote an excellence community and community service in the individualistic Dutch culture when our students have little to no interest in such activities?

Many would say that it “doesn’t suit our system”, or “doesn’t suit our culture”. Community service is an essential part of American excellence programmes: every student is aware of this and accepts it. If the assignment is meaningful to the student, then they will be more likely to be enthusiastic about it. They are also more likely to develop their own ideas. It’s not about ‘counting the hours’, which is often the case in certain American colleges, but about making a contribution to society and reflecting upon this contribution. The term ‘society’ can be used in either a small or large-scale context, i.e. school, campus, immediate area, city etc. The assignments can be for

² Hogescholen: Universities of Applied Sciences

individuals or groups. What would be relevant assignments for the students? This issue would have to be further examined in the Netherlands in dialogue with the students. Community service can be an important pillar for the excellence community, but it is not an essential precondition for it. Face-to-face contact within the excellence community is promoted by social occasions such as coffee -meetings, meeting up for pizza etc. The American students indicate that they more often meet up over the internet than in person. All students have their own Facebook page which also displays their status as an honors student. Do our students do this too?

I noticed that in the USA, many activities are 'student-driven', even recruitment. The students seem perfectly capable of managing their own budget for 'social events' via the Honors Student council. Consequently, the activities are suited to their needs and the students fulfil their responsibilities. However, do not expect too much: you will never achieve 100% participation in social events! After all, the students have their own jobs, social activities and networks.

As you can imagine, face-to-face contact is frequent at institutes where the students live together. However, this is the only group in which face-to-face contact is the most frequent form of social interaction. Community service on campus is very popular. Maybe it would be an idea to implement such activities at our institutions?

Students who live at home or in halls of residence are less inclined to participate in the community meetings. To get them involved, there has to be something in it for them. They indicate that they would rather come to the seminars that have a substantial character and that are followed by a social event. If you want to promote 'community belonging', then you must do this at the beginning of the year.

In order to transform a "that'll do" culture into an excellence culture, it is important that we focus attention on personal development, leadership, morality, ethics, intellectual alertness and responsibility. These are all themes within Liberal Arts and can be of great value in our honors programmes. In my opinion, all excellence programmes should be designed with consideration for the philosophy of Liberal Arts. Some lecturers already do this at the Hogeschool van Amsterdam without the specific Liberal Arts designation, as people are often unaware of what this exactly entails. I am now even more proud of the fact that we train our excellence lecturers for the Master of Liberal Arts and that

we work in collaboration with the Bernard Lievegoed College for Liberal Arts in Driebergen.

Only then will we be able to make an optimal contribution to our students' development into reflective professionals with a wide range of expertise. The excellence culture will then naturally follow. We must showcase outstanding achievements, reward them and display them as examples to others, as is the case in America. We do this far too little in the Netherlands, and the Hogeschool van Amsterdam is certainly no exception to this.

Show off the good role models and incorporate them into your education so that the students can relate to them. The other important role model is the lecturer, as students often shape themselves in their lecturer's image. The lecturer must encourage and propagate community participation if we wish to increase the levels of participation.

Our students are therefore no different to those in America: be sure to bear this in mind when setting expectations and requirements. Maybe it would be a good time to relax our Dutch tendencies to set rules and to avoid uncertainties, and learn to give our students the freedom to come up with ideas that suit their own situations. Accordingly, we will experiment with this matter within the School of Economics and Management by means of the free-choice projects. Give our students the chance to take more responsibility, treat them more like adults and remember that everybody makes mistakes. Successes should be displayed for all to see!

Literature tips

Palmer, Parker J. and Zajonc, Arthur, with Scribner, Megan (2010-07-20). *The Heart of Higher Education: A Call to Renewal*. San Francisco: Jossey-Bass. ISBN 978-0470487907.

Palmer, Parker J. (2004-09-22). *A Hidden Wholeness: The Journey Toward an Undivided Life*. San Francisco: Jossey-Bass. ISBN 978-0787971007.

Palmer, Parker J. (2000-09-10). *Let Your Life Speak: Listening for the Voice of Vocation*. San Francisco: Jossey-Bass. ISBN 978-0787947354.

Palmer, Parker J. (2007-08-17). *The Courage to Teach: Exploring the Inner Landscape of a Teacher's Life*. San Francisco: Jossey-Bass. ISBN 978-0787996864.

Palmer, Parker J. (1993-05-28) [1980]. *To Know As We Are Known: Education as a Spiritual Journey*. San Francisco: HarperOne. ISBN 978-0060664510.

Honorsonderwijs wordt nooit 'gewoon'

Door: Marieke Janssen Hogeschool van Amsterdam

De eerste conferentie van de National Collegiate Honors Council werd gehouden in 1966. Deze NCHC geldt in de USA min of meer als de beroepsvereniging voor allen die zich bezighouden met honors. Er is in de USA dus al ruim vijftig jaar ervaring, wat een belangrijke reden was om juist daar ons licht op te steken en om van de Amerikanen te leren hoe wij onze honorsplannen het beste kunnen vormgeven.

Het is voor mij een eyeopener geweest om te merken dat in veel universiteiten en hogescholen honors nog altijd onder druk staat. Op de conferentie waren veel leidinggevendenden van honorsprogramma's aanwezig, dus misschien kleurde dat het beeld, maar het feit is dat we van meerdere kanten te horen kregen dat er (nog) altijd strijd gevoerd moet worden om het voortbestaan van de honorsprogramma's te waarborgen. Het is nergens vanzelfsprekend dat vanuit de reguliere programma's studiepunten worden 'afgestaan' aan honorsprogramma's, dat er ruimte wordt gemaakt voor studenten om modules in te wisselen voor honorsmodules. Ook de inzet van docenten blijft vaak problematisch, er was tijdens de conferentie meer te horen over hoe ingewikkeld het is om docenten los te peuteren uit de formatie van het reguliere onderwijs, dan over de kwaliteiten die honorsdocenten zouden moeten hebben. Ook administratieve ondersteuning bij werving en selectie en een eigen (honorswaardige) plek op de campus bleek voor velen een punt van voortdurende zorg.

Een Dean zei het als volgt: " honors betekent vernieuwend onderwijs brengen, voor de troepen uitlopen. Dat brengt met zich mee dat je met argusogen bekeken wordt, dat je moet bewijzen dat wat je doet de moeite waard is. Als vervolgens je vernieuwingen geaccepteerd worden, zul je merken dat men het elders in het onderwijs gaat kopiëren. Die transfer kan mooi zijn, maar het zijn helaas vaak ook slechte kopieën,

waardoor het aanzien van je innovatie langzaam minder wordt. Dat betekent dat je opnieuw met iets nieuws moet komen, dat je altijd moet blijven innoveren en moet blijven strijden. You better get used to it!"

De boodschap is duidelijk: wees niet verdrietig dat je zo moet strijden om je bestaansrecht, maar deal with it. Geef die strijdbaarheid een plaats als kenmerk van honors. Docenten en leidinggevendenden kunnen alleen een werkelijk innovatief en spannend honorsprogramma bieden als zij er voor de volle 100% achter staan en bereid zijn hun nek uit te steken. Deze boodschap koppel ik tevens aan de discussie over het wel of niet doen van audits om de kwaliteit van de honorsprogramma's te waarborgen. Na vijftig jaar is ook dat nog geen gelopen race. De NCHC kent twee stromingen en het debat is vol met uitgesproken meningen. Enerzijds wordt er gepleit om honorsprogramma's niet met elkaar te vergelijken. Honors zou daarvoor teveel gebonden zijn aan de context van de universiteit of hogeschool waar het programma wordt aangeboden. Men stelt dat iedere opleiding uitgaat van de studenten waar zij voor opleiden en de bijzondere kenmerken van die studenten. Het kan zijn dat een universiteit of hogeschool bijvoorbeeld veel eerstegeneratie-studenten kent en zich erop richt binnen honors juist deze studenten een extra stimulans te geven. Ook zijn er niveauverschillen tussen universiteiten, dit komt terug in het niveau van de honorsprogramma's. Er wordt dan ook gepleit ieder honorsprogramma op zijn eigen waarde te schatten. Dit kan door middel van evaluatie-instrumenten als een zelfevaluatie en een site visit. Richtlijnen en vragenlijsten hiervoor zijn door de NCHC beschikbaar gesteld via een publicatie³.

³ Rosalie Otero and Robert Spurrier 2005. *Assessing and evaluating honors programs and honors colleges. A practical handbook.* NCHC, Nebraska. Te downloaden via <http://www.nchchonors.org/>

Het geluid voor een vastgestelde standaard voor honors is er ook, al heb ik dat zelf tijdens de conferentie niet echt gehoord. Misschien niet een populair standpunt? Voor ons Nederlanders is een audit-systematiek eigenlijk in het onderwijs dermate vanzelfsprekend dat het verfrissend was om deze systematiek eens ter discussie te stellen. Kunnen en willen wij eigenlijk wel dat onze honorsprogramma's allemaal passen binnen dezelfde kaders en daarop beoordeeld worden? Of zien wij uiteindelijk meer mogelijkheden voor innovatie en experiment wanneer de kaders minder strak zijn en docenten en studenten meer vrijheid wordt gegeven om tot uitdagend, vernieuwend en spannend onderwijs te komen?

Vooralsnog zijn wij allen, hogescholen in Nederland, druk met het op poten krijgen van honorsprogramma's en ligt de vraag of en in hoeverre wij vergelijkbaar zijn nog even voor ons. Als voorschot op onze discussies hierover lijkt het mij zinvol het debat in de USA hierover te blijven volgen!

Leren met “head, heart and hands”

Door: **Sanne Spil, Anne van Wingerden**, beide Hogeschool van Amsterdam en **Stan van Ginkel**, Universiteit Utrecht

In dit stuk komen verschillende voorbeelden van honoursprogramma's van verschillende Amerikaanse universiteiten aan de orde. Door middel van het bijwonen van verschillende lezingen en roundtables en door interviews af te nemen met studenten en docenten, tijdens de conferentie van de National Collegiate Honors Council (NCHC) in Phoenix, hebben wij een rijke variëteit aan invullingen van programma's kunnen inventariseren.

Professional development course, University of Florida

Vanwege de discussie over het verschil in internetgebruik tussen studenten en docenten heeft de University of Florida een honourscourse ontwikkeld met de naam Professional development course. Vanuit de gedachte om studenten op te leiden tot producers van technologie in het onderwijs in plaats van consumenten, leren studenten in deze course hoe hij of zij omgaat met zijn online identiteit. Voorbeelden van verschillende thema's zijn:

- Hoe mail je naar docenten
- Hoe solliciteer je online
- Social bookmaking (bijvoorbeeld: eigen C.V. online zetten d.m.v. www.delicious.com)

Voorbeelden van werkvormen met het gebruik van technologie in de les zijn:

- Gebruik maken van blogs (studenten kunnen reflecteren in hun blogs)
- Gebruik maken van stemkastjes
- Om het “critical thinking” te stimuleren:
Een opdracht voor studenten om 2 artikelen van internet te halen met betrekking tot hetzelfde thema. De studenten moeten een artikel dat negatief over het thema spreekt zoeken en een positief getint stuk. Vervolgens is het de bedoeling dat studenten een stuk schrijven met een eigen visie over het thema dat onderbouwd is.

Impacto positivo, University of North Carolina

Vanwege de grote immigratie van Hispanics in Amerika leven er verschillende bevolkingsgroepen naast elkaar. Het doel van de course Impacto Positivo van de University of North Carolina is om studenten een culturele ervaring mee te geven en om een brug te slaan tussen de verschillende bevolkingsgroepen. Iedere honoursstudent wordt als mentor gekoppeld aan een 'Spaanstalig' kind uit een basisschool (de zogenaamde Nederlandse 'zwarte' scholen). De studenten gaan eenmaal per week een activiteit met deze kinderen doen, bijvoorbeeld huiswerk met de kinderen maken of een leuke activiteit. Op deze manier komen de kinderen in aanraking met Engelstalige mensen. Het is ook de bedoeling dat de studenten in het Engels met de kinderen spreken. Op de universiteit krijgen de studenten les in de Spaanse taal. Daarnaast krijgen zij ook historie en cultuur mee van Spaanstalige landen. De studenten houden in het Spaans een logboek bij van hun activiteiten met de kinderen en hun reflecties. De docente gebruikte de volgende term om aan te duiden wat de reden was van deze vorm: “to give back to the community”.

Wat opvalt is dat mentorprojecten zoals hierboven beschreven in Nederland veelal vanuit stichtingen wordt opgezet. In Amsterdam kennen wij dit soort projecten in de vorm van: de weekendschool, Academie van de stad en de BOOT (buurtwinkel voor onderwijs, onderzoek en talentontwikkeling). Deze projecten worden meestal vanuit stichtingen gerund en maken gebruik van stagiaires en vrijwilligers.

Simulation game, Nyack College

(Leren met “head, heart and hands”)

Afgelopen jaar is de rol van immigranten veelal in het nieuws geweest. De docent heeft om deze reden interesse in de rol van de immigrant en de community. Met dit in zijn achterhoofd heeft hij de honoursstudenten de volgende instructie gegeven: Zet een simulatiespel op met immigranten in de hoofdrol.

De studenten hebben de volgende stappen gezet om tot de opdracht te komen:

1. De studenten verdeelden zichzelf in groepjes om te brainstormen, met daarbij de volgende hoofdvraag: hoe simuleren we het leven van een immigrant? Daarbij zijn de volgende criteria belangrijk: betekenisvol en creatief
2. Vervolgens gaan de studenten uiteen in onderzoeksteams met de vraag: Wat zijn illegale immigranten?
3. Een paar studenten namen de leiding om alle ideeën bijeen te brengen om tot 1 idee te komen. De studenten komen vervolgens tot een gezamenlijk plan:
4. Ze gaan een simulatiegame spelen met 30 vrijwilligers in de rol van immigrant. De vrijwilligers zijn allemaal medestudenten of in het netwerk van de honoursstudenten. Iedere vrijwilliger krijgt een rol: ze willen allen graag in de VS wonen. “planning out somebody's life”. Vrijwilligers krijgen de opdracht om op vrijdagavond met een tas te verschijnen. Zij krijgen een blinddoek om. Ze worden verdeeld in twee groepen in auto's en gaan simultatief de grens over. Eén van de twee auto's wordt daarbij aangehouden en terug gestuurd, de andere auto gaat de grens over, zij hebben vervalste papieren bij zich. De auto met mensen die de grens over zijn slapen op de campus in een ander zijn bed. Zij gaan de volgende ochtend werken op school in de schoonmaak of in een cafétaria. Daarbij worden zij niet als volwaardig behandeld en krijgt de één meer betaald dan de ander. Hamvraag aan de vrijwilligers is: Hoe voelt dat?

Note van de schrijver: Is bovenstaand spel ethisch verantwoord? Op basis waarvan schrijf je een rapport en hoe ga je om met onverwachte situaties?

Interview met twee studenten en docent John Bailly, Florida International University

Binnen het Centrum voor Onderwijs en Leren van de Universiteit Utrecht is, in samenwerking met de Hogeschool van Amsterdam, een onderzoek gestart naar werk- en leerprocessen van studenten, die meer willen en kunnen dan in de reguliere opleidingen geboden wordt. De onderzoekers die bij dit project betrokken zijn, hebben tijdens de NCHC 2011 in Phoenix enkele interviews met docenten en studenten afgenomen met als doel om te inventariseren welke onderdelen uit het onderwijs studenten uitdagen en van bijzondere betekenis zijn geweest tijdens het honoursprogramma. De resultaten van de interviews zijn vastgelegd op beeld en geluid. Hiervan verschijnt in december 2011 een korte documentaire voor vakgenoten en geïnteresseerden. Eén van de interviews werd afgenomen met docent John Bailly en twee honoursstudenten uit zijn programma. Enkele opvallende en inspirerende resultaten uit dit interview worden kort weergegeven.

John Bailly (zie ook www.johnbailly.com) is als docent verbonden aan het Honors College van de FIU. Binnen het honoursprogramma waarin hij actief is, staat centraal dat honoursstudenten werken aan een uitdagende opdracht. John en zijn twee studenten vertelden tijdens het interview enthousiast over de opdracht die zij in de afgelopen maanden hadden voltooid: het organiseren van een kunsttentoonstelling in al zijn facetten. De hoofdgedachte achter de tentoonstelling was dat kunst niet wordt gebruikt als einddoel, maar dat het wordt ingezet als middel om maatschappelijke issues aan de kaart te stellen of om sociale of culturele veranderingen te stimuleren. Over de missie, de opzet, de inhoudelijke en onderwijskundige doelen van het programma is meer te vinden op de volgende website: <http://avexhibition.org/>.

Naast het werken door studenten aan een uitdagende, authentieke taak, werd de community van het honoursprogramma verbreed door de inbreng van professionals uit de kunstsector. Honoursstudenten kregen als taak om zelf contact op te nemen met professionals, die zij als 'role models' beschouwden. Zodoende werkten studenten actief aan een authentieke groepstaak, waarbij er sprake was van onderlinge afhankelijkheid, werden zij begeleid door professionals uit de beroepspraktijk en door hun eigen docenten én

werd tevens hun contactennetwerk sterk uitgebreid. Uit het interview met John en zijn twee studenten werd duidelijk dat de authentieke groepstaak niet alleen had geleid tot een kunsttentoonstelling aan het einde van het programma, maar dat studenten tijdens het traject diverse professionele, academische en communicatieve vaardigheden hadden aangeleerd of geoptimaliseerd. Bovendien was de 'sense of community' tussen studenten onderling, docenten en professionals sterker geworden. Daarnaast bleek, dat vanuit didactisch perspectief, van de betrokken docenten (lees: staf) andere rollen werden gevraagd dan de meer 'traditionele' rollen van een docent. Zo liet John, tijdens het uittekenen van een 'storyline', zien dat zijn energie en inzet met name ging zitten in de voorbereiding van het programma, het onderwijsontwerp, terwijl tijdens de cursus de studenten relatief veel inspanning leverden en de docent meer een rol aannam als coach en coördinator op de achtergrond. Volgens John is het van belang om als docent van dit soort succesvolle programma's de eigen verantwoordelijkheid van studenten te stimuleren en op die momenten te interveniëren wanneer de studenten dreigen de 'fout' in te gaan. Daarbij is de betrokkenheid van de docent bij de persoonlijke ontwikkeling van de student een onmisbare sleutel tot succes.

Yellowstone as tekst, Longwood University

De Longwood University denkt op de volgende manieren over leren:

- denken en schrijven over burgerschap
 - kennis en vaardigheden integreren op een betekenisvolle manier
 - op een uitdagende manier in het echt leren
- Vandaar dat zij een honorsprogramma hebben ontwikkeld waarbij studenten een week 'ervaringsleren' in een natuurgebied. Daarbij gaat een team docenten mee vanuit diverse disciplines, zoals de biologie, sociologie, gedragsdeskundige etc. Wat doen de studenten allemaal tijdens de week:
- Ze ontmoeten en praten met diverse stakeholders (ranchers, boeren, activisten, kunstenaars, bewoners).
 - "Finding common ground"
 - Place as tekst (op zoek naar de geografie, economie, community en het perspectief van de bewoners van Yellowstone)

- Reflectie door middel van een logboek; geschreven woord en tekeningen
 - Ze gaan op zoek naar documenten, symboliek en artikelen over de plek en voegen deze samen
 - Ze houden een Blog bij
 - Zij mogen een postzegel voor Yellowstone ontwerpen
- De eindopdracht is 'writing for citizenship'. Studenten moeten vaak essays en rapporten schrijven, maar deze keer is het de bedoeling dat zij voor de praktijk schrijven bijvoorbeeld voor de gemeente, bedrijven en bewoners. "The ability to synthesize and critically analyze though written discourse and a common educational experience information pertaining tot issues of citizen leadership".
- Reflectie van een student: "I was able to learn how to be an active citizen who can make decisions by listening to all sides and then making my best decision".

The Phoenix Experience

Door: Trijntje van Dijk, Saxion Hogescholen

Het bezoek aan Phoenix en de kennismaking met de Amerikaanse interpretatie van honors leverde de volgende ervaringen op:

1. Programma en profiel: De Amerikaanse programma's hebben een grote vrijheid wat betreft doelstelling en men is, gedreven door accreditatie-eisen, op zoek naar concrete criteria en eisen zijn waaraan een student moet voldoen.

2. Liberal Arts en disciplines: De Amerikaanse programma's zijn inhoudelijk vaak gericht op Bildung op basis van filosofen en wereldklassiekers. Het Saxion profiel biedt ruimte voor excelleren in de liberal arts domeinen en in het transdisciplinaire.

3. Een andere wereld: De Amerikaanse programma's en colleges worden bezocht door veel jongeren uit de "well-to-do classes" en zijn wat betreft locatie van de buitenwereld afgeschermd. Er ontstond een discussie of op deze wijze de ontwikkeling tot toekomstig leiderschap wel in de hedendaagse realiteit stond. Anderzijds werd er wel van de honors persoonlijkheid verwacht tijdens de studie en in het professionele leven de verantwoordelijkheid op te nemen en iets te doen ten dienste van de gemeenschap.

4. De docent: De rol van de docent was vaak die van portal naar andere culturen en normen en waarden. Zo liet een docent kunstgeschiedenis studenten het Halloween gebeuren, het contact met overledenen, ervaren vanuit Zuid-Amerikaanse, Aziatische en andere culturen. Een docente Grieks liet haar studenten kennis maken met de Griekse filosofen als opstapje naar wereldfilosofen.

5. Onderwijsmanagement: De onderwijswereld in Amerika kent een ongekende strategische flexibiliteit. Er waren diverse voorbeelden van snelle wisselingen van provoosten en directeuren en daarmee ongemotiveerde en snelle stopzettingen of oprichtingen van honorsprogrammes. Dit veroorzaakt energie en angst.

6. Onderwijs en de buitenwereld: De honorsprogrammes kennen een sterke relatie met de ouders van de studenten welke ook vaak funders van de programma's zijn. Er is geen relatie met het beroepenveld die inhoud aandraagt en de kwaliteit bewaakt.

7. Scoren in de honorswereld: De honorsprogrammes zijn erg gericht op publiciteit en bijzondere prestaties. Er is per definitie een bepaald ethos aan verbonden zonder dat daar een gevalideerd profiel aan verbonden is. Meerdere sprekers introduceren zich met opmerkingen over het feit op de een of andere wijze de beste studenten te hebben.

8. De honorswereld als belevingscommunity: De ontwikkelaars van de honorsprogrammes willen erg graag leren. De deelnemers van de conferentie voelen een bepaalde saamhorigheid en beleven het honorsleren tijdens de conferentie. Dat lijkt op zich voldoende te zijn. Niemand wisselt verder contactgegevens uit.

9. The City as Context formule: Historisch, transdisciplinair en cultureel besef, of Bildung: Een bijzondere werkvorm is dat ze studenten mee de stad inneemt naar de kathedraal, naar de vier verschillende begraafplaatsen en musea. Ter ondersteuning gebruikt ze ook oude landkaarten van de stad. Gebeurtenissen, zoals de overstroming Kathrina, hebben een effect op de ontwikkeling en inrichting van de stad, en ziektes en sterfte en hebben een effect op de arme en rijke delen van de bevolking begraven op de verschillende arme of rijke begraafplaatsen zijn bronnen van informatie. Dan spreekt men over cultuur, geschiedenis, architectuur, levensprincipes van Masons, Jews, etc. Na de exploratie presenteren de studenten wat ze ontdekt hebben aan collega studenten. Doel is hierbij community vorming.

10. Gehanteerde presentatievormen en materialen: Posterpresentaties ppt, video, papier maché, play/theater, meeluisteren bij leergesprekken.

11. Op school en op straat: Het normale onderwijs aan de middelbare school is niet een context om studenten te laten ontwikkelen tot excellent. Het is zelfs zo dat een docent een student niet mag uitdagen tot bijzondere en nieuwe visies. Daarom koos de betreffende docent voor docentschap in een indianenreservaat. Op straat is er wel de vrijheid om een discussie te houden over alles wat je in je leven tegenkomt. Er worden zelfs bijzondere discussievormen gebruikt waarbij iedereen vrij is om deel te nemen volgens een bepaalde procedure, te vergelijken met aftikken of singsong.

12. De Honors beleving tijdens een congres: De keynotes gingen niet over honors. De speeches gingen niet over hoe je honors moet inrichten. Er waren wel speeches maar die waren zonder powerpoint. De conferentie gaat over hoe je honors beleeft en alles is honors. Het gaat over pesticiden, over muziek, overstromingen, de dood, poezie, kunst, etc. Er is heel veel interactie. Het publiek is anders dan verwacht. Veertig procent van de deelnemers zijn studenten die door de docenten meegenomen zijn. Doen, kijken en bekeken worden. Verrast worden en schakelen, schakelen, schakelen. An honorable experience!

Onderzoek Reflective Professional: feedback van NCHC experts

Door: Trijntje van Dijk, Saxion Hogescholen

Tijdens de 46ste jaarlijkse conferentie van de NCHC in Phoenix, Arizona, van 19-20 oktober 2011, werden in de Consultants Centers diverse experts gevraagd feedback te geven op het profiel van de reflective professional dat door Saxion gehanteerd wordt.

Het profiel van de reflective professional geeft een beeld van de eisen waaraan een student moet voldoen bij het verlaten van de bacheloropleiding. Voor een uitgebreide beschrijving zie link naar onze website:

<http://buitengewoon.saxion.nl/over-buitengewoon/publicaties/>

De zes onderscheidende kenmerken worden hierna genoemd en de feedback van de consultants wordt beschreven:

1. Vakinhoudelijk grensoverstijgend

De consultants vinden het overschrijdende van grenzen goed en excellent. Men vertelt dat men zich in Amerika baseert op de NCHC kenmerken waaronder lezen, schrijven, presenteren, etc., maar dat het profiel van de reflective professional verder gaat, en risico's neemt: het is een mijlpaal en het is interdisciplinair. De meerwaarde van dit kenmerk is dat het op een gebalanceerde manier zowel de liberal arts studenten adresseert alsook de bedrijfsmatig ingestelde studenten. Opgemerkt werd dat de voorwaardelijke nieuwsgierigheid eerder gevoed en gekoesterd moet worden dan gedoceed.

2. Professioneel inspirerend

De consultants waarderen dat studenten gestimuleerd worden aspirerend en ambitieus te zijn. Het profiel richt zich op reflectief leiderschap en dat vindt men een goede zaak. Het profiel geeft ruimte voor specialisatie en breedte. Als suggestie geeft men mee dat dit type professional een hoge mate van competentheid binnen het vakgebied moet bezitten maar ook het werkveld goed moet kennen; de professional moet in staat zijn kennis te communiceren

maar ook in staat zijn goed te communiceren en het publiek te begrijpen; de professional moet het publiek begrijpen, de jonge en de senior professional, wat de achtergrond van mensen is, en de professional moet begrijpen wat mensen kunnen begrijpen.

3. De professionele leerreis en maatschappelijk bewustzijn

De consultants prezen dit kenmerk aan als een goede academische context. In Amerika voegt men hier de z.g. service learning aan toe. Er wordt van de studenten verwacht dat zij professionele activiteiten verrichten ten behoeve van de maatschappij, de community. Men veronderstelt ook dat dit een element is waarbij studenten zullen denken dat ze dit ook daadwerkelijk kunnen en willen en ook zo beleven. Het licht in het bijzonder binnen de ambitie van bedrijfsmatig ingestelde studenten. Er wordt met enige jaloezie gekeken naar de vorderingen die hiermee in Europa gemaakt worden. De consultants zien Amerikanen bij dit kenmerk ook minder ontwikkeld als lid van de maatschappij dan de Europeaan; men ziet de Amerikaan vooral als individualist en daarnaast is er het paradigma van ons en de anderen, te weten de Mexicaanse immigranten. Maatschappelijk en sociaal betekent hier meer dan hulpvaardig; het betekent het van toegevoegde waarde zijn voor de economie.

4. Methodologische kwaliteit en wetenschappelijke attitude

De consultants waren uitermate content met dit kenmerk. Met name het evidence based werken werd als excellent bestempeld.

5. Excellent reflexief vermogen

De consultants waren van mening dat het belangrijk is om het reflectieve vermogen apart te benoemen. Het is belangrijk om deze ambitie te hebben. Eigenlijk is het de bedoeling om studenten niet op een comfortable maar een uncomfortable manier te laten leren. Het model kan ook

gebruikt worden gebruikt voor studenten in peer evaluatie. In Amerika gebruikt men het ook en daarbij werkt men er met tussenstappen naar toe. Het model biedt ook kansen de docent in het reguliere onderwijs om de ontsnappen uit een vicieuze cirkel. Dit type student wordt geleerd vooruit te kijken, niet alleen in andere disciplines maar ook vooruit in de tijd om een nieuwe lange termijn strategie of beleid te formuleren voor de eigen discipline.

6. Gedifferentieerde profielontwikkeling

De consultants brengen hier de suggestie van civic engagement in. Men wil studenten opleiden die later ook hun baan zien als een baan met een bepaalde verantwoordelijkheid om later iets terug te doen voor de maatschappij. Men maakt daarbij onderscheid tussen een business en een public perspectief. Een professional kan tijdelijk het werk neer leggen om activiteiten te doen met een bedrijfsmatig doel of een maatschappelijk doel. Het idee van een gedifferentieerde profielontwikkeling werd gewaardeerd. Daarnaast vond men het transdisciplinaire element zeer waardevol.

De werkgever

Het profiel is heel goed en vat het geel goed samen. Het is beschrijvend en vertelt welke vaardigheden iedereen zal hebben aan het einde van het programma. Het vertelt de werkgever waarom een honorsstudent beter of anders is dan een gemiddelde afgestudeerde. Wat men zich afvraagt is of het verschil duidelijk gecommuniceerd is en of het in de vorm van een certificaat kenbaar gemaakt wordt. Ook vraagt men zich af of studenten aan alle zes kenmerken moeten voldoen of een deel daar van. Wellicht dat het in de communicatie naar de werkgevers goed is voorbeelden per kenmerk te geven. Werkgevers willen graag weten wat zij precies van een reflective professional kunnen verwachten. Tevens kan aangegeven worden hoe een reflective professional een bedrijf verder kan helpen.

Integratie in het curriculum

Het profiel wordt door de consultants geprezen en men denkt mee over de vertaling naar een onderwijsprogramma. Een liberal arts programma dat de wereld klassiekers gebruikt kan hierbij van diens zijn. Het zou een bijdrage kunnen leveren aan de kenmerken 1 en 2 (voor de historische en filosofische context), bij kenmerk 3 (communiceerbaarheid, concepten, verandering), kenmerk 4

(analytisch vermogen en theoretische diepgang), kenmerk 5 (het plaatsen van concepten in een alternatieve setting waarbij paradigma shifts herkend en geïmplementeerd worden), en kenmerk 6 (waarbij iemand die goed opgeleid is in de wereld klassiekers zich zal onderscheiden in wereldburgerschap). Daarbij wordt opgemerkt dat de wereldklassiekers niet alleen meer uit het Westen, maar steeds meer uit het Midden Oosten, India, het verre Oosten en de Afrikaanse tradities komen.

Consultants die feedback hebben gegeven op de Reflective Professional

1. Rae Rosenthal, Ph.D., Honors Program Director, Professor of English Studies and Womens's studies, School of Liberal Arts, The Community College of Baltimore Country, rrosenthal@ccbmd.edu
2. Eugene J. Alpert, Ph.D., The Washington Center for Internships and Academic Seminars, Washington D.C., eugene.alpert@twc.edu
Nodigt ons uit voor het leveren van een groepje internships, a select group of honorstudents.
3. Joanna Gonsalves, Program Coordinator, academic affairs, commonwealth honors program, Salem State University, Salem, Massachusetts, jgonsalves@salemstate.edu (nodigt mij uit te komen spreken op de volgende conferentie in Boston)
4. Barry Falk Ph.D., Director Honors Program, James Madison University, Harisonburg, falkbl@jmu.edu (heeft interesse in verdere ontwikkeling, ook het docentprofiel, omdat men nog erg weinig zelf reflecteert en feedback en guidelines krijgt)
5. George Mariz, Director Honors Program, Professor of history, Western Washington University, George.Mariz@wwu.edu.
6. Mark Allen Poisel, Ed.D., Associate Provost for Student Success, Pace University, One Pace Plaza, Y20B, New York, NY 10038, mpoisel@pace.edu
7. Melissa Ladenheim, Assistant Professor, Adjunct, Honors College, University of Maine, Melissa_Ladenheim@umit.maine.edu
8. J. Scott Lee, Ph.D., Executive Director, Association for Core Texts and Courses, ACTC Liberal Arts Institute at Saint Mary's College of California, 1928 Saint Mary's Road, Moraga, CA 94556, Home Office in NJ: 908 359 7560
CA Office: 925 631 8597, www.coretexts.org, jscottlee@prodigy.net

Honorsonderzoek? Make it count!

Door: Jolise E.M.M. 't Mannetje Saxion Hogescholen

Binnen Saxion ben ik werkzaam als onderzoeker, onder meer binnen het Siriusproject, ter ondersteuning van de honorsprogramma's. Onderzoek is dan ook de focus waarmee ik de NCHC wilde bezoeken. In de voorbereidingen voor deze conferentie ben ik er al alert op gemaakt dat er op het gebied van onderzoek wellicht minder te halen is dan je vooraf zou verwachten.

Bij aankomst in Phoenix blijkt de conferentie inderdaad anders van opzet dan het beeld dat ik heb vanuit Europese wetenschapsconferenties. Het uitwisselen van ervaringen blijkt bij veel sessies centraal te staan. Vragen naar het meten van de effectiviteit, het nut of de toegevoegde waarde van honorsprogramma's, roepen in eerste instantie vooral weerstand op: 'Resultaat kun je niet meten' of 'Resultaat moet je niet willen meten'. Nadat ik mijn focus en vraagstelling heb bijgesteld, blijkt de conferentie wel degelijk inspiratie te bieden op het gebied van onderzoek naar (effectiviteit van) honorsprogramma's. Het is mooi om kennis te kunnen maken met de Amerikaanse aanpak van honorsonderwijs. Het is belangrijk daarbij in je achterhoofd te houden dat de meeste informatie is gebaseerd op ervaring en niet of in mindere mate wetenschappelijk onderbouwd is.

Bij mensen die voorstander zijn van onderzoek naar de effectiviteit van een honorsprogramma, heb ik twee hoofdstromingen ervaren. De ene stroming meet de effectiviteit van het programma, door te bekijken of de behaalde resultaten binnen het beleid en de doelstellingen (of Mission Statement) van het hele instituut passen. Een manier van meten waarbij dus niet specifiek wordt gekeken naar de toegevoegde waarde van het honorsprogramma. De tweede stroming meet het succes van het programma vooral af aan de verdere carrière van de afgestudeerden. Exit-onderzoeken en het volgen van alumni tot enige jaren na afstuderen, blijken hierin veelgebruikte middelen. De manier waarop naar deze resultaten wordt gekeken is in mijn ogen vrij Amerikaans: zijn studenten toegelaten tot betere vervolgopleidingen en/of hebben ze betere banen

gekregen? Definities van deze begrippen, wat zijn dan bijvoorbeeld betere banen, heb ik helaas niet kunnen achterhalen.

Tijdens het tweede deel van de conferentie komen wat meer perspectieven op de structuur van honorsprogramma's naar voren. Binnen onze Hogeschool, en volgens mij op de meeste plekken in Nederland, bestaan de honorsprogramma's uit extra ECTS die de studenten naast hun reguliere opleiding volgen. In Amerika is het systeem van hoger onderwijs anders, waardoor studenten vaak de honorsvakken in plaats van de reguliere vakken volgen. Op de ene plaats worden de reguliere vakken direct vertaald naar honorsdoelstellingen, waardoor hetzelfde vak op een ander niveau wordt gegeven. Het voordeel (maar wellicht soms ook nadeel) hiervan is dat studenten eigenlijk op elk moment kunnen in- en uitstromen in het honorsprogramma. Elke honorsstudent kan dan in bepaalde vakgebieden extra verdieping vinden, op basis van een soort persoonlijk ontwikkelingsplan. Op andere plaatsen staat het honorsprogramma meer los van het reguliere programma en krijgen deze honorsstudenten echt andere vakken aangeboden. In- en uitstroom leveren hier meer problemen op.

In de eerste opzet is de 'toegevoegde waarde' van het honorsprogramma iets eenvoudiger te meten, al wordt dit bemoeilijkt doordat studenten allemaal een individueel samengesteld programma kunnen hebben. Concrete voorbeelden van deze metingen ben ik helaas weinig tegengekomen. In de tweede opzet is het gebruik van 'peers' aan te bevelen. Nodig mensen met kennis en ervaringen binnen andere honorsprogramma's uit, om daarmee je eigen programma aan te kunnen scherpen en het niveau te kunnen waarborgen.

Wil je écht weten wat de toegevoegde waarde van het honorsprogramma is, dan zal je breder moeten kijken dan de grenzen van het programma zelf. Focust het programma op het ontwikkelen van leiderschapskwaliteiten? Kijk dan rond op de campus of in het dagelijks leven van de studenten of de honorsstudenten buiten hun studie

leidinggevende rollen vervullen. Met andere woorden: doen ze iets met de kennis en vaardigheden die hen aangeboden worden? Of vraag alumni enkele jaren na afstuderen welke honorerervaringen werkelijk hebben bijgedragen aan hun ontwikkeling.

Tot slot een uitspraak die je als onderzoeker denk ik altijd in je achterhoofd moet houden: 'Make it count'. Voer geen metingen uit 'just to count', maar zorg dat de metingen daadwerkelijk gaan tellen en meespelen. Als men iets kan met de resultaten van de metingen en onderzoeken, vergroot dat de medewerking aanzienlijk en kun je als onderzoeker van toegevoegde waarde zijn.

Ter inspiratie of verdieping: enkele namen van mensen die hun waardevolle ervaringen op het gebied van assessment en evaluatie in een workshop hebben gedeeld zijn Mary Kay Mulvaney (marym@elmhurst.edu) en Nancy Sacks (sacksn@oldwestbury.edu).

Literatuur

Lanier, G. (2008). *Towards reliable honors assessment*. Journal of the National Collegiate Honors Council, 9, 81-150.

Diverse auteurs (2006). *Outcomes assessment, accountability, and honors*. Journal of the National Collegiate Honors Council, complete themanummer.

Ligt de waarheid over het meten van de effectiviteit van honorsprogramma's bij Einstein of bij (oud president NCHC) Mr. Zubizarreta?

Door: Simone van der Donk, Saxion Hogescholen

Stel je voor dat de effectiviteit van honorsprogramma's (HP's) in één A4-tje aantoonbaar gemaakt zou kunnen worden. Wat zou dit betekenen voor de ontwikkeling? Waarom willen wij Nederlanders de meerwaarde van onze programma's in kaart brengen? Denken wij dat wat meetbaar is ook belangrijker is?

Met al deze vragen in mijn hoofd ben ik als onderzoeker van Saxion Hogescholen naar de NCHC conferentie gegaan. Als voorbereiding heb ik me door M. Wolfensberger laten inlichten over de staat van onderzoek naar honorsprogramma's. Het belangrijkste wat ze mij heeft meegegeven is: 'verwacht niet te veel, ze zijn wat sceptisch over onderzoek naar HP's'. Tijdens de eerste workshop werd mij al duidelijk dat ik niet hoefde te verwachten dat ik 'kant en klare' onderzoeksresultaten gepresenteerd kreeg laat, staan

"Not everything that counts can be counted, and not everything that can be counted counts." (Einstein)

onderzoeksinstrumenten. Het doen van onderzoek vinden de Amerikanen over het algemeen erg interessant, maar het is een onderwerp waar ze zich niet aan wagen. Een aantal HP-directors stelde mij de vraag waarom wij als Saxion Hogescholen zo graag de effectiviteit van het honorsprogramma willen meten. Een van de heren zei letterlijk: "A pig don't get fatter the more you weigh it". Dit citaat zette mij aan het denken. Voeren wij dit onderzoek uit om op basis van de effectiviteit alleen de

meerwaarde van de HP's aan te tonen?

Dit is bij ons niet het geval; wij willen op basis van opbrengsten en ervaringen de effectiviteit in kaart brengen, zodat nieuwe HP's niet opnieuw het wiel hoeven uit te vinden. Vanuit die insteek ben ik mijn vragen in de workshops gaan stellen. "What is the added value of your program, based on what kind of experiences?" Hierbij heb ik woorden als 'measuring, research and results' bewust achterwege gelaten. Vanaf dat moment waren de reactie op mijn vragen een stuk 'opener'. Want wanneer je iemand om successen vraagt krijg je stralende ogen. Het delen van 'Best Practices' is iets waar Amerikanen een ster in zijn, daar kunnen wij als 'nuchtere' Hollanders een hoop van leren.

Echter wanneer je ze vervolgens vraagt hoe ze deze best practices borgen, deze 'added value' aantoonbaar maken, wordt het lastiger. Een directeur zei hierover het volgende: "Het zichtbaar maken van het succes van

honorsprogramma's zit hem in het in kaart brengen van successen van(oud) studenten. Hun succes is ons succes, dit is niet meetbaar in cijfers". Ook dit citaat zette mij weer aan het denken: is het zo dat Einstein al die jaren geleden gelijk had mijn zijn opmerking zoals deze in de titel is geciteerd.

Diezelfde avond sprak ik met Dr. J. Zubizarreta oud directeur van NCHC en een 'goeroe' op het gebied van onderzoek naar HP's. Toen ik hem na een 'social talk' vroeg

hoe hij de meerwaarde van zijn HP zou meten, kwam hij met het citaat van Einstein. Als een echte onderzoeker legde hij de vraag terug: met welk doel willen wij het effect meetbaar maken. Uiteindelijk kwam hij onder het genot van een Mexicaanse maaltijd met een mogelijke opzet om de effectiviteit te meten.

De wijze waarop je volgens Dr. J. Zubizarreta de waarde van HP's in kaart kunt brengen is als volgt:

Eerst is het van belang om de missie en visie die je wilt bereiken met het HP in kaart te brengen. Vervolgens moeten de doelen voor het honors programma geformuleerd worden. Deze doelen zouden bijvoorbeeld gericht kunnen zijn op interdisciplinair denken of reflecteren.

Naast deze generieke doelen heeft iedere 'course' eigen doelstellingen 'learning objectives' geformuleerd op basis waarvan het curriculum is vastgesteld. Om deze learning objectives te behalen moeten de studenten een aantal opdrachten/ toetsen/ assessments uitvoeren. Deze opgeleverde producten dragen indirect ook bij aan de generieke doelstellingen van de HP. Een voorbeeld: een student moet een essay schrijven over een politieke kwestie waarbij de verschillende standpunten onderbouwd dienen te worden met argumenten. Als afsluiting wordt de student gevraagd hier een reflectie over te schrijven. Naast de doelstelling van de 'course politicologie' draagt deze opdracht ook bij aan de HP doelen reflecteren en interdisciplinair denken.

De studenten kunnen mogelijk zelf hun persoonlijke ontwikkeling in kaart brengen door een (digitaal)portfolio samen te stellen. Zij kunnen de bewijsstukken uit hun portfolio naast de doelstellingen leggen van de HP. Op deze manier is het effect van honorsprogramma's weer te gegeven aan de hand van de competentie-ontwikkeling van de student. Wanneer er niet wordt gewerkt met een portfolio kan de onderzoeker is samenwerking met de docenten kijken welke producten bijdragen aan het doel van de HP. Wanneer de doelstelling van de HP is ingevuld met alle puzzelstukje (producten) is te zien op welke fronten de courses voldoen of tekort schieten in het bereiken van de doelstellingen van de HP.

Dr. J. Zubizarreta gaf hierbij wel aan dat het bij de ontwikkeling van HP studenten niet gaat om het leerdoel van het programma, maar de ontwikkeling van de student. Kortom, je meet de groei op basis van een doelstelling, het

leerproces van een student kan groter en breder zijn.

Wanneer je als onderzoeker de docenten en studenten niet te veel wilt belasten is het raadzaam om zelf het portfolio samen te stellen op basis van de curricula van het HP. Dit kan voldoende informatie opleveren om de meerwaarde van je honorprogramma te tonen.

Naast deze directe manier van 'assessing' met behulp van producten van studenten is het ook mogelijk om dit indirect te doen. In Amerika kan deze indirecte manier inhouden dat men kijkt naar: cijfers (GPA), studenttevredenheid, alumni gegevens, aantal studiebeurzen dat is uitgereikt, aantal studenten dat is doorgestroomd naar een master of een stageplaats. Deze bovenstaande opties kunnen afzonderlijk van elkaar of gecombineerd worden gebruikt om de meerwaarde van een honorsprogramma en daarmee de effectiviteit aan te tonen.

Om terug te komen op de vraag: ligt de waarheid over het meten van de effectiviteit van HP's bij Einstein of Mr. Zubizarreta, denk ik op basis van mijn Phoenix ervaringen, dat ik het eens ben met Mr. Zubizarreta. Door de competentieontwikkeling van de studenten in kaart te brengen en dit te vergelijken met de doelstelling van het honorsprogramma denk ik dat je een heel eind komt.

Wanneer je hierbij ook nog gebruik maakt van data verkregen via alumni denk ik dit voldoende handvatten oplevert voor de ontwikkeling van HP's. Wat ik hieruit heb geleerd is dat "A pig don't get fatter the more you weigh it", but by weighing it the pig will be aware that he gains weight.

Met andere woorden, een HP wordt er niet per direct beter van door de effectiviteit te meten, maar het is wel leerzaam om je bewust te worden van de effectiviteit, zodat men zich op dit gebied kan ontwikkelen. Een ontwikkeling die ik als onderzoeker 'reuze' interessant vind!

Mindmap congresbezoek NCHC Phoenix

Door: Janey van Asperen, Hogeschool van Amsterdam

Ik heb mijn rapportage weergegeven in een 'mind map' omdat deze manier van rapporteren naar mijn idee de opgedane inzichten naar aanleiding van het congresbezoek in Phoenix op een inspirerende wijze zowel met visuele beelden als in korte teksten weergeeft .

Met behulp van deze mind map krijg je in één oogopslag een overzicht van alle bijeenkomsten die ik tijdens het NCHC congres in Phoenix heb bijgewoond, de door mij opgedane inzichten ten aanzien van excellentie en de kwaliteit van het reguliere hoger onderwijs van de Hogeschool van Amsterdam.

Deze mind map is gemaakt met behulp van het programma "Mind Manager Pro". Naar mijn idee is een mind map een bruikbaar instrument om de voortgang en onderlinge samenhang van processen weer te geven én te monitoren zonder dat je daarvoor éérs 'stapels papier' hoeft door te nemen. Ik hoop dat ik met deze wijze van rapporteren anderen kan inspireren om gebruik te maken van mind maps als instrument voor het creëren en behouden van overzicht.

Deelnemers studiereis NCHC-conferentie Phoenix, november 2011

Deel 2

The Phoenix Experience

Van Washington 2009, naar Phoenix 2011 naar een volgende horizon

Door: Marca Wolfensberger, Universiteit van Utrecht & Hanzehogeschool Groningen

The Phoenix ervaring werd voorgegaan door The Washington reis in 2009. Een dertigtal professionals uit het hbo en wo bezocht toen onder meer vier universiteiten in de regio Washington DC om daar te ervaren hoe honors programma's functioneren. Er waren ontmoetingen met honors docenten, honors studenten en politici.

De meeste deelnemers van deze studiereis gingen ook naar de NCHC conferentie 'Honors in de the Global World'. Sommigen van de groep hebben presentaties gegeven tijdens deze conferentie. Deze studiereis is belangrijk geweest voor de ontwikkeling van honors in Nederland. Zo is het idee van 'community learning' en de wenselijkheid van interdisciplinariteit binnen honors steviger verankerd geraakt.

Deel 2 van deze reader richt zich op de effecten van een studiereis. Waarom zou je meegaan op een studiereis. Een studiereis brengt mooie ervaringen en nieuwe kennis, maar levert het ook wat op? Zijn er vruchten te plukken op de middel- en lange termijn? Vijf voorbeelden worden gepresenteerd die voortkomen uit internationale uitwisseling en NCHC ervaringen.

De hoofdorganisator van de NCHC conferentie 2009 John Zubizarreta kreeg in 2010 van de Carnegie Foundation de onderscheiding van beste College docent van de Verenigde Staten. Vlak daarvoor bezocht hij Nederland en gaf masterclasses voor docenten van onder meer Hanzehogeschool Groningen, Leiden Universiteit, de Noordelijke Hogeschool, Saxion, Stenden en Universiteit Utrecht. Het honorsonderwijs richt zich mede dankzij Zubizarreta's inspiratie meer op reflectie en interactie. Critici doen dat wel af als een 'fashionable folderol'.

Internationale uitwisseling en ontmoeting is cruciaal binnen honorsonderwijs. Alleen kan lang niet iedereen

werkelijk de grens over. Er kunnen allerlei redenen zijn waarom studenten niet in de gelegenheid zijn om binnen hun onderwijsprogramma een buitenlandse ervaring op te doen. Bovendien is lang niet elke buitenlandse trip ook een echte leerervaring. Geïnitieerd door vriendschappen die ontstonden door congresbezoeken schreven docent-onderzoekers van University of Marymount en Hanzehogeschool Groningen een project voorstel voor COIL (Collaborative Online International Learning) van State University New York. Deze internationale honourscurus zal de eerste in zijn soort zijn.

De Hogeschool Leiden was in 2009 tijdens de reis naar Washington DC nog in de ontwikkelfase van het honorsonderwijs. Hermsen vertelt hoe de reis de hogeschool een kennisnetwerk heeft opgeleverd. De ontwikkeling van het honorsonderwijs heeft door de studiereis een andere richting en een nieuwe dimensie gekregen. De Universiteit Leiden verhaalt ook over de leeropbrengsten. De effecten van de studiereis zijn nu ook merkbaar in de masterfase.

The Phoenix Experience wordt afgesloten door woorden van een honors student. Het honors onderwijs draait om speciaal ontwikkeld onderwijs voor studenten die meer willen en meer kunnen dan het reguliere programma hen bieden kan. Nederlandse en Amerikaanse studenten hebben elkaar ontmoet in Parijs. De Parijse leerervaring lijkt ook op de 'city-as-text' aanpak, zoals gepresenteerd op elke NCHC conferentie. De city-as-text aanpak lijkt op de didactiek van een geografische excursie met veldwerk opdrachten. De studenten hebben in Parijs door de internationale uitwisseling prachtige dialogen gevoerd. Van Dijk vertelt als geen ander over de rol van community, over het leren als een product van een gemeenschappelijk gesprek. Elkaar op nieuwe ideeën brengen. Elkaar inspireren.

Fashionable Folderol?

Door: Elles Kazemier, Hanzehogeschool Groningen, Lilian Eggens, Freelance adviseur en Marca Wolfensberger, Universiteit van Utrecht & Hanzehogeschool Groningen

Lead

Het bezoek aan Phoenix en de uitwisseling van ervaringen met de leden van het National College of Honors Council maken duidelijk dat we over en weer veel van elkaar kunnen leren over honorsonderwijs. Dat de bereidheid tot uitwisseling groot is, bleek ook al in het najaar van 2010 toen een van America's finest op het gebied van excellentie een bezoek bracht aan Nederland om ons in Groningen, Utrecht en Leiden deelgenoot te maken van zijn expertise. John Zubizarreta, hoogleraar Engelse letterkunde van het Columbia College in South Carolina, deed dit aan de vooravond van zijn verkiezing tot beste 'college teacher' van de VS door de Carnegie Foundation. Dr. Z., zoals zijn studentes hem noemen, voormalig president van het NCHC, heeft aan het Columbia College de leiding over het honorsprogramma en het programma voor docentprofessionalisering. Dat, en zijn vermogen om een groot publiek te inspireren en uit te dagen, vormden de aanleiding voor een serie masterclasses en open colleges, waarin hij inging op het belang van kwalitatief goed honorsonderwijs, uitdagende docenten en reflectieve studenten. Het volgende artikel vat de nog altijd actuele hoogtepunten uit zijn lezingen samen.

Een leven lang leren

Onderwijs in het algemeen, en honorsonderwijs in het bijzonder, houdt volgens Zubizarreta meer in dan dat docenten hun studenten leren om feiten en informatie te vergaren en te reproduceren. Het is een uitdaging studenten te leren hoe ze hun opgedane kennis creatief kunnen combineren en toepassen. "We want to increase the complexity of learning, to engage students in more sophisticated and creative ways of learning". Keer op keer benadrukt Zubizarreta het belang van creativiteit, van het leggen van verbanden en het toepassen van kennis. Kwalitatief goed honorsonderwijs daagt studenten uit tot een diepere, reflectieve en transformationele manier van leren. Zubizarreta onderstreept het belang van deze aanpak met een citaat van de filosoof Eric Hoffer: "In times of change, learners inherit the earth, while the learned find

themselves beautifully equipped to deal with a world that no longer exists". Om in tijden van verandering de wereld probleemoplossend tegemoet te kunnen te treden, moeten studenten dan ook leren om te leren en in te zien waarom leren zo belangrijk is. De toekomstige generatie is volgens Zubizarreta een generatie met het vermogen om doorlopend op een diepgaande, reflectieve manier te leren. Het is daartoe veel belangrijker dat studenten geëngageerd zijn en dus nieuwsgierig, gemotiveerd en betrokken, dan dat ze uitblinken in tentamens maken. Liever een nieuwsgierige student dan een student die alleen maar tienen haalt, is het uitgangspunt van Zubizarreta. Hij illustreert dit met een uitspraak van de dichter Yeats: 'Goed onderwijs is niet het vullen van een vat, maar het ontsteken van een vuur'.

Een goede honorsdocent maakt zichzelf overbodig

Honorsonderwijs bereidt studenten dus voor op een leven lang leren, door studenten te leren om op een actieve en creatieve manier hun eigen kennis te construeren en toe te passen, en te reflecteren op de manier waarop ze dat doen. Daarnaast stelt honorsonderwijs zichzelf ten doel om professionals op te leiden die in staat zijn het geleerde te delen met anderen en toe te passen op de uitdagingen van deze tijd. Het mag duidelijk zijn dat honorsonderwijs in de visie van Zubizarreta ook veel vraagt van de docenten. Goed beschouwd is werken met getalenteerde jonge mensen geen privilege, maar een grote verantwoordelijkheid. Onderwijs aan honorsstudenten is, in Zubizarreta's woorden, een diamant met veel facetten. Als het leren van honorsstudenten diep, reflectief, transformationeel en duurzaam dient te zijn, dan moet de docent bij machte zijn om dat leren in al zijn facetten uit te dagen: 'We have to pull the best out of the student, instead of putting it in'. Een belangrijk onderdeel van goede honorsbegeleiding is volgens Zubizarreta dat docenten zich ervan bewust zijn dat honorsstudenten niet alleen kunnen verschillen van reguliere studenten, maar ook onderling een heterogene groep vormen, met verschillende leerbehoeften en verschillende

talenten. Een goede honorsdocent respecteert die verschillen om zo alle studenten te ondersteunen om tot volle groei te komen. Het is dus de kunst om in de uitvoering van het onderwijs in te spelen op de specifieke talenten en behoeften van de verschillende honorsstudenten. Het contact tussen docent en student is daarbij één van de sleutels tot succes, omdat de docent zo zicht houdt op het leerproces van de individuele student.

Samenwerkend leren en creatief teamwork dragen bij aan de betrokkenheid van de studenten en leiden tot "deep learning". De student moet het geleerde uitvoeren en toepassen, bijvoorbeeld door samen met docenten onderzoek te doen. Dit type onderwijs, dat wil opleiden tot reflectieve en adaptieve professionals, maakt tentamens volgens Zubizarreta minder noodzakelijk.

Honorsonderwijs tilt zowel studenten als docenten naar een hoger niveau

Als het in honorsonderwijs niet langer gaat om overdragen van feiten en kennis, maar om een duurzaam, transformationeel leereffect, vraagt dat om vraaggestuurd en flexibel onderwijs. De honorsstudent wil uitgedaagd worden en de docent moet daarin soms durven risico's te nemen. Zubizarreta inspireert om nieuwe, creatieve docerstrategieën te ontwikkelen om studenten naar een hoger niveau te tillen. Een bijkomend voordeel is volgens hem dat docenten hun onderwijs aan honors in kunnen zetten als proeftuin voor innovatieve benaderingswijzen van al het hoger onderwijs.

Dit alles vraagt om scholing van docenten, en om een reflectieve benaderingswijze van het beroep docent. Een docent is verantwoordelijk voor het verhogen van de academische kennis van studenten, en voor zijn eigen ontwikkeling als lerende en onderzoekende docent. Lesgeven gaat niet alleen om optreden als docent, om 'song and dance'. Niet alleen de inhoud die een docent meebrengt is van belang, maar vooral ook zijn bereidheid om die inhoud daadwerkelijk over te brengen.

Zubizarreta benadrukt dat niet iedereen warmloopt voor de ideeën over honorsonderwijs en de grote rol voor reflectief leren die hij daarin ziet weggelegd. De voorstanders van kennisgestuurd onderwijs doen zijn ideeën af als modieuze nonsens, als 'fashionable folderol'. De deelnemers aan de sessies in Groningen en Utrecht zien dat anders, blijkt uit de one-minute-essays die ze ter afsluiting van hun ontmoeting

met Zubizarreta schreven. Alle deelnemers werden gevraagd om ter plekke tenminste drie belangrijke lessen of 'big idea's' te noteren die ze haalden uit hun ontmoeting met John Zubizarreta. Deze one-minute-essays zijn vervolgens achteraf gecategoriseerd op de inhoud van het idee. Drie thema's kwamen daarbij regelmatig terug: de rol van reflectie binnen honorsonderwijs, het belang van docentprofessionalisering (algemeen en specifiek gericht op reflectie bij studenten) en de rol van de docent in het inspireren van de student. Een afzonderlijk one-minute-essay kon dus meerdere hoofdgedachten ondersteunen (zie ook tabel 1).

Tabel 1 - Belangrijkste lessen volgens 127 deelnemers⁴ aan de John Zubizarreta-sessies

Hoofdgedachten rond Honorsonderwijs nav sessies in Groningen en Utrecht	Procent
Belang van reflectie binnen honorsprogramma's om hoger niveau van leren te bereiken	43
Belang van docentprofessionalisering om honorsonderwijs naar hoger plan te tillen	37
Belang van docentprofessionalisering om reflectie bij student te stimuleren	17
Rol van de docent in het inspireren van de student	17

Bijna de helft van de deelnemers raakte geïnspireerd om (nog meer) met honorsstudenten aan de slag te gaan met reflectie op het leerproces, om zo te komen tot betekenisvol onderwijs en dieper leren. Ook het belang van docentprofessionalisering werd herhaaldelijk als belangrijke les aangegeven: docenten hebben goede didactische bagage nodig om alle uitdagingen rond kwalitatief goed honorsonderwijs aan te gaan. Of zoals een van de deelnemers het verwoordde: 'Honors is één groot experiment om mezelf een beter docent te kunnen maken'. 17% van de toehoorders gaf als één van de belangrijkste lessen aan geschoold te willen worden in het stimuleren van reflectie en transformerend leren. Evenveel deelnemers vinden, in lijn met het citaat van Yeats, dat honorsonderwijs en honorsdocenten vooral het vuur bij studenten moeten

⁴ Gebaseerd op one-minute-essays van 86 van de deelnemers van de Hanzehogeschool Groningen en Rijksuniversiteit Groningen, Stenden Hogeschool en de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden aan Masterclass en Open College op 15 november 2010 en van 41 van de deelnemers van de universiteit van Utrecht, Amsterdam, Nijmegen en Leiden bij twee bijeenkomsten aan de Universiteit van Utrecht op 16 november 2010.

aanwakkeren en het beste uit ze moet halen. Ook de stimulerende werking van interdisciplinair samenwerken en collaboratief leren binnen Honorsonderwijs werden herhaaldelijk genoemd als belangrijke les.

De conclusie na het bezoek van John Zubizarreta mag zijn dat honorsonderwijs de betrokken docenten motiveert om het beste uit zichzelf en de student te halen en dat, om dat te behouden en verder uit te breiden, de professionalisering van docenten een bijzonder aandachtspunt zal moeten zijn en blijven.

Internationale uitwisseling rondom het thema Honors verdiept over en weer onze visie en inzichten. Het lectoraat Excellentie in Hoger Onderwijs & samenleving ziet daarom reikhalzend uit naar een nieuw bezoek van John Zubizarreta in het najaar van 2012. Tijdens de internationale conferentie Evoking Excellence in Higher Education and Beyond op 4 en 5 oktober in Groningen geeft hij opnieuw acte de presence.

Meer weten?

- Clark, L., Zubizarreta, J. (ed) (2008). *Inspiring Exemplary Teaching and Learning: Perspectives on Teaching Academically Talented College Students*, National Collegiate Honors Council Publication, Birmingham, AL.
- <http://www.hanze.nl/john-zubizarreta>
- <http://www.hanzegroningen.eu/CEEHEB>
- Excellentie als lanceerplatform; <http://www.scienceguide.nl/print.aspx?id=22320>
- Funnekotter, B. (2010). *Slimme student maakt anderen slimmer*. In: NRC Handelsblad; 20-11-2010.
- Zubizarreta, J. (ed.) (2009). *The learning Portfolio: reflective practice for improving student learning*. Jossey-Bass, San Francisco, CA.

Global teams for local change

Door: Loes Damhof, Hanzehogeschool Groningen, Ingrid Schutte, Hanzehogeschool Groningen & Janine DeWitt, Marymount University (USA)

Hanze University of Applied Sciences (Groningen, The Netherlands) and Marymount University, (Arlington Virginia, USA) are developing an Honors-program that offers Honors students from both universities the opportunity to experience a true international collaboration in a virtual classroom, through a digital platform.

This program is assigned by Marymount University together with the Research Group 'Excellence in Higher Education and Society' at the Hanze University and had its starting point in New York, October 2011 at the SUNY Global Center. SUNY's Collaborative Online International Learning (COIL) initiative provides guidance regarding the development of international exchange programs, offering both the technical and pedagogical support for the development of shared online coursework. The SUNY Global Center is facilitating the development of a series of international partnerships in five tracks: Freshman Foundations, Human Societies, International Studies, Language & Literature, Media Arts. Working in the Human Societies track, the Marymount- Hanze team is one of twenty-two university teams selected by SUNY.

This type of international cooperation provides a unique global learning experience for students who do not have the time or resources to study abroad. The aim of the course is to provide students with the chance to exchange knowledge and skills in an international, interdisciplinary environment. The broader theme of the course will explore the meaning of global citizenship in today's world; subthemes are still to be decided upon. The idea is that students (experience that they can) really make a (small) contribution to a more just world. Aspects could be 'Global content', focusing on the interdependence of one's own and other countries and exploring issues like sustainability and intercultural conflicts. Also important is the historical dimension, meaning that students make a connecting between past, present and future.

Drs Ingrid Schutte (educational advisor and researcher at Hanze University) will conduct a research on the learning

effectiveness for students in this course. For instance effects in moral development and social involvement, intercultural competences and critical reflection. In this research quantitative and qualitative methods will be combined. A pretest and posttest will be combined with specific open questions for the students about what they learned and what their thoughts are on the process they went through in this course.

Drs Loes Damhof (Institute of Communication and Media, Hanze) and Dr. Janine DeWitt (Sociology, Marymount) are responsible for the development of the course. During the development process course documents are shared and meetings are held in this online platform. For the actual course Drop Box, Skype and Adobe Connect are being considered as well as the local intranet of both universities.

Learning outcomes are still being discussed, but the main idea for the course is to place students on both sides of the Atlantic in small teams so they can fully benefit from working with each other. They will follow some classes together through digital channels, and some separately. They might have different assignments that are corresponding with the different educational approaches of both universities. For example, students in the United States will critically examine whether globalization marks a qualitative shift in today's world or reflects more of the same process. Students at Hanze might put their global responsibility into practice by developing the specific competences that are needed. In the process of working together on a common theme, students at both universities will become aware of what it means to be a member of the global community, and how they can express or visualize that understanding, whether it be in a physical end product or a life changing experience within their community. The process of exchange will be the main source of assessment. Keywords are: awareness of the effects of globalization, intercultural differences, injustice, inequality and global rights & responsibility. Students will use their experiences and skills from their different backgrounds and disciplines

to enlarge that awareness by sharing and exchanging knowledge and skills.

The curriculum development began in January, with team members meeting electronically on a weekly basis.

Discussions began with team members sharing their own philosophies on teaching as well as explaining how they might approach course design with their students.

Particular attention is being given to specific needs of honors students, specifically how to guide instruction, ensuring that students accomplish the intended learning outcomes, but have the flexibility to achieve those outcomes by taking advantage of their natural talents.

Both universities have a group of experts who will contribute to the process and provide guidance as needed. In 2012 the outline of the course will be further defined.

Loes Damhof will visit Marymount in March, and Janine de Witt will visit The Netherlands in April. At the end of May, the course will be offered to prospect students within the Honors program, after it will take off in September.

Global learning opportunities are invaluable for students, but these efforts are relatively few in part because of the complexity involved in creating such learning experiences. Project development is dependent on strong international faculty partnerships; partnerships that require that faculty from universities world-wide have the opportunity to meet and develop a working relationship. Because most professional conferences are local, held for professionals who work within a particular country, international conferences are an ideal way for faculty to meet and to initiating this type of pedagogical innovation.

Reading suggestions:

Bennett, M. "Becoming Interculturally Competent." in Wurzel, J. (Ed.).(2004) *Toward multiculturalism: A reader in multicultural education* (2nd ed.). Newton, MA: Intercultural Resource Corporation. pp. 62-77.

Boehm, D. and L. Aniola-Jedrzejek 2009. *Seven Principles of Good Practice for Virtual International Collaboration* in M. Chang and C. Kuo (eds.) *Learning Culture and Language through ICTs: Methods for Enhanced Instruction*. Hershey, PA: IGI Global. pp 298-317.

Davis, L. (2009). *Enhancing environmental literacy and global learning among honors students*. National Collegiate Honors Council. Honors in Practice, Online Archive University of Nebraska - Lincoln Year Kennesaw State University, Idavis@kennesaw.edu

Gibson, K. L., Rimmington, G. M., & Landwehr-Brown, M. (2008). *Developing global awareness and responsible world citizenship with global learning*. *Roeper Review*, 30(1), 11-23.

Parrish, P. And J. Linder-VanBerschot. 2010. "Cultural Dimensions of Learning: Addressing the Challenges of Multicultural Instruction" *International Review of Research in Open and Distance Learning* 11(2) pp 1-19.

Rubin, J. And M. Wilson. 2011. *COIL Faculty Guide for Collaborative Online International Course Development*.

Starke-Meyerring, D. & M. Wilson (editors.) 2008. *Designing Globally Networked Learning Environments: Visionary Partnerships, Policies, and Pedagogies*. Rotterdam, Sense Publishers.

Toepassen van Amerikaanse ervaringen in Hogeschool Leiden

Door: Lea Hermsen, Hogeschool Leiden

Lea Hermsen was een van de participanten van de Sirius studiereis 2009 naar Washington DC waar diverse honors programma's werden bezocht. Deelname aan de NCHC conferentie 'honors in the Global City' was onderdeel van deze studiereis. Hermsen kijkt in dit artikel terug op deze studiereis. Wat heeft deze reis voor de Hogeschool Leiden betekend.

Delen van ervaringen

De Hogeschool Leiden zat op het moment van de reis naar Washington DC nog in de ontwikkelfase van het Honorsonderwijs. Deelname aan de Siriusreis naar Washington heeft ons dus heel veel opgeleverd. Naast de inspiratie die wij kregen van het kijkje in de keuken van de Amerikaanse universiteiten, heeft ook het contact met de medereisgenoten van de Nederlandse universiteiten en hogescholen voor ons een grote meerwaarde gehad. Wij hebben uitvoerig met onze reisgenoten gesproken over de ervaringen die zij hadden met Honors onderwijs en geprobeerd hieruit de Best Practices te selecteren. Een goed voorbeeld hiervan is de suggestie die Trijnie Faber van de Hanzehogeschool ons deed over het instellen van een Honorsdirecteur. Wij hebben deze suggestie in ons plan voor de pilot van het Honorsprogramma opgenomen. Het Honorsprogramma is ondergebracht in de portefeuille van een clusterdirecteur die meegewerkt heeft aan het voorbereidingsproject. Voor de invulling van Honors zijn wij vooral geïnspireerd geraakt door onze Amerikaanse collega's. De vrijheid en het enthousiasme dat docenten en studenten ademen hebben we in ons opgenomen en blazen we in de opzet van ons eigen programma.

Cultuuromslag

In Washington werd ons al snel duidelijk dat Honors niet gaat over het invullen van een zoveelste onderwijsprogramma, maar dat Honors een cultuur op zich is. Dit kwam tot uiting in het congresprogramma en vooral door de bezoeken die wij aan diverse Honorscolleges

hebben gebracht. Direct werd zichtbaar dat Honors meer is dan alleen goede cijfers halen. Honors is vooral ontwikkeling van persoonlijk leiderschap, buiten je eigen kaders durven kijken en veel plezier en passie hebben om te leren. We hebben jonge musici en een balletgroep bestaande uit studenten zien optreden, hetgeen zo veelzeggend is voor de Honorscultuur. We kregen mee, dat een goed ontwikkelde Honorscommunity van groot belang is. Dit vormt de basis voor het boven het maaiveld durven uitsteken, risico's durven nemen, helder krijgen wat jou raakt en daarvoor durven gaan. Contacten met gelijkgestemden, medestudenten die even ambitieus en leergierig zijn is enorm belangrijk. Onze Honorsstudenten geven aan dat de gesprekken die zij met elkaar voeren niet met anderen kunnen voeren.

In Washington werd duidelijk dat van Honorsstudenten wordt verwacht, dat zij een bijdrage leveren aan de samenleving. Voor ons heeft dat ertoe geleid dat de onderwerpen en projecten binnen Honors een grote maatschappelijke relevantie hebben. De projecten worden aangedragen vanuit de samenleving via de regioregisseur en de lectoren, maar ook studenten zelf dragen projecten aan over onderwerpen waarop zij persoonlijk betrokken zijn. Zo hebben studenten een omgangsprotocol ontwikkeld voor docenten van middelbare scholen m.b.t. homoseksualiteit. Belangrijk is dat de maatschappelijke relevantie van de projecten in voldoende mate naar de buitenwereld wordt uitgestraald.

Voor ons is duidelijk geworden dat het veranderen van de huidige 'zesjes cultuur' binnen Hogeschool Leiden een lange adem vergt, zoals binnen veel instituten voor hoger onderwijs in Nederland. Van groot belang is de uitstraling van het Honorsonderwijs naar het reguliere onderwijs. Binnen het Honorsprogramma wordt gewerkt aan de juiste randvoorwaarden voor een cultuuromslag waarbij 'excelleren en presteren' weer mag.

Uitgangspunt: het bevorderen van een krachtige leeromgeving.

Afgelopen jaar 2010/2011 is de pilot van het Honorsprogramma succesvol afgerond.

De Honorsdocenten hebben in competitie met elkaar een basisprogramma ontwikkeld, dat samen met de studenten in de loop van het programma verder is ontwikkeld. Het ontwikkelen van een programma in samenspraak met de studenten is een van de pijlers die uit de Amerikaanse schatkist aan ervaringen zijn opgedoken. Wat op het congres in Washington was gezien, het belang van participatie van de studenten op alle mogelijke manieren, is in Leiden vrij consequent toegepast. Hierdoor krijgen de Honorsstudenten de gelegenheid hun kop boven het maaiveld uit te steken, interdisciplinair te werken, persoonlijk leiderschap te tonen en zich te ontwikkelen in netwerken.

In de loop van dat jaar is er duidelijk sprake geweest van community-vorming. Hiermee is een begin gemaakt in het programma en is verder ontwikkeld door samen werken en kletsen in de Honorsruimte, de drankjes na afloop van de Honorsavond en het communiceren via Facebook en de CommunicatieCommissie (Comco) in een levendige en betrokken sfeer. Naast een aantal uitvallers, kan gesproken worden van een groep trotse en succesvolle Honorsstudenten.

Studenten zijn bewust actief in het laten zien welke cultuur er heerst binnen het Honorsprogramma. Tijdens de voorlichting aan toekomstige generaties Honorsstudenten en aan studieloopbaanbegeleiders laten zij 'voorbeeldig' zien wat Honors is. Zoals wij dit in Washington hebben gezien.

Het Honorsteam heeft met docenten en studenten van het Honorsprogramma, met regioregisseur, lectoren en vele anderen een plan ontwikkeld voor Honors de komende 4 jaar.

De focus in het Honorsonderwijs ligt op het bevorderen van een actieve leerstijl, interactief leren, out of the box denken en inzicht. De ontmoetingen tussen studenten, docenten en talentcoaches zijn afwisselend gestructureerd en informeel. Men leert elkaar kennen, treft elkaar in de Honorsruimte en tijdens het georganiseerde programma. Junior en senior learning gaan hand in hand.

Om aan senior-learning beter gestalte te kunnen geven, worden de Honorsdocenten en -talentcoaches bij de verder ontwikkeling van het Honorsprogramma ondersteund middels een professionaliseringstraject. Van de docenten wordt gevraagd om naar de invulling van hun eigen rol te kijken en samen te werken in een zich ontwikkelend team. Centraal hierbij staat het ontwikkelen van een oplossingsgerichte manier van werken. Ruimte bieden aan en "Ja" zeggen tegen initiatieven van studenten en tegelijk samen met studenten de kaders ontwikkelen waar producten en ontwikkeling van Honorsstudenten aan voldoen.

De Audit 2011 van het Siriusprogramma is hier ook duidelijk over:

"Excellentieprogramma's zijn minder gestructureerd dan een regulier onderwijsprogramma."

Het gaat om een goede balans vinden tussen structuur en ruimte bieden voor eigen initiatief.

De komende vier jaren worden gebruikt om het zoeken naar en het vinden van deze balans in verschillende situaties te beschrijven. Zo ontwikkelen we samen kennis over de wijze waarop "excellentie" onderwijs gestalte gegeven kan worden., dus hoe te komen van "teaching naar learning". De resultaten worden gedeeld in de Nederlandse Honorscommunity en uiteraard binnen Hogeschool Leiden.

Bijzonder is de deelname aan de werving en selectie van nieuwe studenten door de eerste lichter Honorsstudenten naar voorbeeld van de Georgetown University. De expertise van Honorsstudenten uit de opleidingen Personeel & Arbeid en Toegepaste Psychologie is ingezet om de selectie zorgvuldig voor te bereiden. Zij stomen met een training een aantal gemotiveerde medestudenten klaar voor de selectie-interviews.

Bij de selectieprocedure is ervoor gekozen om twee teams samengesteld uit een talentcoach en een Honorsstudent de gesprekken te laten voeren. Het team bekijkt de geschiktheid van de sollicitant. Als de selecteurs het niet eens zijn of onzeker over de kandidatuur, wordt aan het andere selectieteam gevraagd nogmaals een gesprek met dezelfde kandidaat te voeren.

Alle aangemelde studenten zijn in een bijeenkomst waarbij alle selecteurs aanwezig zijn doorgesproken en is over hun

deelname besloten. Deze procedure wordt beschreven en jaarlijks geëvalueerd. Hier gaan junior- en senior-learning hand in hand.

Ook talentcoaching is in ontwikkeling. Per jaar zijn twee gesprekken gepland met elke individuele student. Tussendoor is er een open structuur waarin een beroep op de talentcoach gedaan kan worden naar behoefte. Het streven is een flexibele, dienende structuur aan te brengen. Door de drie programmajaren heen wordt flexibel gewerkt binnen deze structuur. Wat er wordt geboden is afhankelijk van de mogelijkheden en beperkingen kenmerkend voor de fase in de bacheloropleiding en de ontwikkeling van de student. Een situationele manier van coachen past hier goed bij. Voldoende en de juiste aandacht voor de student op het juiste moment blijkt van belang.

Voor ons kon deze reis niet op een beter tijdstip plaatsvinden. Ze heeft ons niet alleen veel geleerd, maar vooral geïnspireerd!

Sirius Studiereis Washington; ervaringen Universiteit Leiden (maart 2012)

Door: Marieke van Haaren, Universiteit Leiden

Om te beginnen: de studiereis is een belangrijke inspiratiebron geweest bij de ontwikkeling van het Honors College (en andere excellentieprogramma's) aan de Universiteit Leiden. In zo'n week in de VS, met bezoeken aan universiteiten, gesprekken met staf en studenten en verschillende onderdelen van de NCHC conferentie, ben je zo ondergedompeld in excellentieonderwijs, dat je heel veel zaken meeneemt, expliciet en minder expliciet.

Concrete ervaringen die een rol hebben gespeeld bij de ontwikkelingen in Leiden, of bij zaken die nog in ontwikkeling zijn:

1. De ervaringen in de VS rondom werving en selectie hebben een rol gespeeld bij het opzetten van de werving en selectie van het Honors College; motivatie van de student is een belangrijke factor (soms belangrijker dan cijfers). Waar toelatingsgesprekken worden gevoerd, blijken deze waardevol. Nog niet gerealiseerd, maar wel een punt van aandacht voor de toekomst: de mogelijke rol van ouderejaars honorsstudenten bij de selectie van studenten.
2. Het belang dat in de VS wordt gehecht aan inter- en multidisciplinariteit voor het oplossen van maatschappelijke problemen, speelt ook een rol in het Honors College en met name in het Leiden Leadership Programme.
3. Het organiseren van andere activiteiten door en voor honorsstudenten (gezien hun vele talenten), naast het onderwijs: het Honors College Concert dat in 2011 werd georganiseerd. Deze studenten hebben snel een 'klik' met elkaar en gaan direct met elkaar praten over nieuwe activiteiten/ ideeën.

4. Het belang van de Honors Community, zowel 'live' als virtueel. Gezamenlijke activiteiten (Nieuwjaarsborrel), uitwisseling van ervaringen (presentaties door studenten) en een Facebookpagina met onder meer fotowedstrijden. Moet nog verder uitgebouwd worden en met name de rol van de studenten moeten duidelijk worden.
5. Nog niet in ontwikkeling, wel een ambitie: maatschappelijke activiteiten (stage) door honorsstudenten (vgl. 'Give back' in de VS), bv. in het kader van de honors community. Is geen traditie in Nederland, daarom wat lastiger om te ontwikkelen.

Bij het teruglezen van de aantekeningen van de studiereis (had ik lang niet gedaan), kwam ik allerlei zaken tegen die ik intussen herken in de Leidse/ Nederlandse situatie. Daarnaast kwam ik kenmerken van honorsonderwijs tegen die ik nog wel eens wil voorleggen aan/ bespreken met de docenten. Nog steeds interessant dus!

In het kader van het Honorsprogramma van de faculteit Geowetenschappen zijn Justin van Dijk en Mischa Dekker, in gezelschap van Marca Wolfensberger, in Mei 2011 naar Parijs afgereisd, om zich daar aan te sluiten bij een internationale leergroep van Amerikaanse studenten. Deze groep stond onder supervisie van John Zubizarreta, toen President van NCHC, en honors director van Columbia College in South Carolina. Dit artikel reflecteert op de waardevolle leerervaring van deze internationale ontmoeting in deze bijzondere stad. Deze internationale leerervaring was geïnspireerd door deelname van Nederlanders aan NCHC conferenties en bezoeken van Zubizarreta aan Nederland.

Internationale Samenwerking in Honorsonderwijs: een ervaring

Door: Justin van Dijk master student Universiteit Utrecht

Volgens de Duitse filosoof en socioloog Jürgen Habermas kon in de 18e eeuw in veel Europese landen de opkomst van een bourgeois public sphere worden waargenomen. Londense koffiehuisen, Duitse Tischgesellschaften en Parijse salons waren het toneel van diverse ontmoetingen tussen intellectuelen en artiesten. In deze ontmoetingen stond discussiëren centraal.

Discussie over veel uiteenlopende onderwerpen: van politieke ideeën tot complete ideologieën en van kunst tot wetenschap. Kortom, mensen van een divers plumage kwamen samen om belangrijke zaken die speelde in de samenleving te bespreken. Op deze manier werd een unieke space geconstrueerd - wat dus zowel de ruimte, als het samenzijn, als de besproken thema's bevat - alwaar het inherente sociale aspect van samenzijn op een unieke manier tezamen kwam met intellectualiteit:

Through its heritage and its concrete manifestations, the salon, then, came to stand for an ideal. For authors such as German philosopher Jurgen Habermas, the term salon became synonymous with the abstract ideal of a place where intellectualism and sociability mix. According to Habermas, in the 18th century different countries in Europe saw the emergence of a bourgeois public sphere, where there was room for what he calls "rational-critical debate," an open communication space where ideas can be exchanged and critiqued in public discourse (Wolfensberger et al 2012).

Waarom deze introductie? Wat heeft dit te maken met het thema van dit essay: Internationale Samenwerking in Honors Onderwijs? Feitelijk: alles. In het voorjaar van 2011 zijn ondergetekenden, samen met Dr. Marca Wolfensberger (coördinator van het Honors Programma) in het kader van het Honors Programma (Honors College Geowetenschappen, Universiteit Utrecht) naar Parijs afgereisd om ons aldaar aan te sluiten bij een groep

Amerikaanse Honors studenten van het Columbia College (South Carolina): met als achterliggende gedachte een nieuwe leerervaring opdoen. Dit hield in dat wij in een gedeelte van hun programma in Parijs zouden voorzien, alsmede dat wij deel zouden nemen in een gedeelte van hun programma. Maar wat kun je andere studenten leren als je zelf maar tot op zekere hoogte bekend bent met een stad als Parijs? En nog belangrijker: op welke manier?

Habermas bood hiervoor inspiratie: in Parijs wilden wij onze eigen salon creëren. Parijs functioneerde hierbij deels als decor voor onze salon, en deels als bron voor inspiratie. Alle thema's die we wilden bespreken hadden enerzijds een binding met Parijs, maar waren anderzijds ook veel breder. Maar, net als in de Salons of Tischgesellschaften, speelde ongedwongenheid een belangrijke rol. Geen collegebanken, maar een grasveldje in een park of een terrasje in de stad. Geen strikte focus op een bepaald onderwerp, maar een vrij debat waarin alles aan de orde kan komen. Geen hiërarchische docent-student verhouding, maar een op gelijke voet met elkaar spreken. Kortom, leren als een product van een gemeenschappelijk gesprek. Elkaar op nieuwe ideeën brengen. Elkaar leren over je eigen cultuur. Elkaars normen en waarden verkennen. Elkaar inspireren.

Maar er ligt nog een belangrijk aspect besloten in het salon concept, en dat is de notie van gezelligheid. De notie van een sociaal omgaan met elkaar. Alles is bespreekbaar. Niets is te gek. Een mix van intellectualiteit en een sociaal samen zijn. Wij zijn van mening dat dit sociale element een enorme impuls geeft aan de leerervaring als geheel. Wanneer je op een vriendschappelijke, informele manier met elkaar omgaat, is het makkelijker om met elkaar te praten. En nog belangrijker: het is voor een groot deel verantwoordelijk voor de onderwerpen waarover gesproken wordt. Derhalve durven wij te claimen dat deze manier van leren kan leiden tot bepaalde kennis die op geen enkele andere manier geleerd kan worden; waarbij

we de reikwijdte van de claim wel willen beperken tot internationale ontmoetingen die op deze manier gestructureerd zijn. Kennis die tevens niet binnen de standaard vormen van leren geplaatst kan worden:

"Learning outcomes can fall into one of three domains: the cognitive domain, which includes both knowledge base and the process of knowing; the psychomotor domain, which includes the development of physical movement, coordination, or a set of skills; and the affective domain, which includes the development of values, attitudes, and commitments" (Wilson & Perrine 2005: 29).

Een informeel formeel samen zijn, het creëren van een salon, zorgt voor communicatie op een ander niveau. Een meta-niveau van kennisuitwisseling dat niet bewust geraakt kan worden. Kennisuitwisseling met betrekking tot waarden, normen, visies en wereldbeelden. Uiteraard kun je dit soort concepten bediscussiëren, er over spreken, er over nadenken. Echter, wij zijn ervan overtuigd dat je nooit dit meta-niveau zal kunnen bereiken. Een wereldbeeld laat zich niet vertalen in woorden. Het is. Het bestaat. Het is ongrijpbaar. Je kunt het niet uitdrukken, maar het komt tot uitdrukking in woorden, meningen en bovenal handelingen. Deze handelingen interpreteer je deels bewust, deels onbewust. Je moet een wereldbeeld ervaren. Het salon idee is dus meer dan een samenzijn van verschillende mensen, meer dan discussiëren over verschillende interessante thema's, meer dan samen gezellig doen. Het zijn al deze dingen bij elkaar en de complexe relaties hiertussen. Juist door deze combinatie zal de ervaring die hieruit voortvloeit waardevoller zijn dan de som van de individuele ervaringen.

Dit brengt ons vanzelfsprekend bij het belang van dergelijke ontmoetingen voor onderwijs, en Honors Onderwijs in het bijzonder. Een dergelijk informeel samenkomen kan tot unieke ervaringen leiden. Juist het internationale aspect is hierin cruciaal. Uiteraard kun je een salon-bijeenkomst organiseren met (Honors) studenten van verschillende Nederlandse Universiteiten, maar dit zou simpelweg niet hetzelfde effect hebben. De verschillende achtergronden die in een internationale ontmoeting tezamen komen is zoveel meer divers, en zal derhalve veel meer verrassende, interessante en leerzame uitkomsten hebben. Het levert waardevolle ervaringen op voor alle

deelnemers, waardevolle ervaringen die simpelweg niet op een reguliere manier overgebracht kunnen worden, waardevolle ervaringen die misschien niet gesitueerd kunnen worden in het cognitieve domein van de learning outcomes, maar waardevolle ervaringen die zeker van invloed zullen zijn op het affectieve domein.

Referenties

Wilson S P, Perrine R M (2005) *We know they are smart, but have they learned anything?: Strategies for assessing learning in Honors*. Honors in Practice 1: 27-37.

Wolfensberger M, Dekker M, Van Dijk J T, Zubizarreta J, Hait C, Mann, C, Lucas C (2012) *Learning as salon: Honors International Collaboration*. In: *Preparing Tomorrow's Global Leaders: Honors International Education*. Forthcoming.

Lange Voorhout 20
Postbus 556
2501 CN Den Haag
T (070) 311 97 11
F (070) 311 97 10
info@siriusprogramma.nl
www.siriusprogramma.nl